BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 11 EKİM 1984 SAYI: 276

EVREN-ÖZAL İŞBÖLÜMÜ VE ANAP

Anavatan Partisi içinde "çatışan kanatlar" konusu burjuva basını ve küçük burjuva mihrakları son zamanlarda yine bir hayli meşgul ediyor. Son V.Arıkan olayı bu konuda çeşitli spekülasyonlara hız ve çeşni kattı. Genellikle yazılıp çizilenlere bakılırsa T.Özal'ın partisinde üç kanat çarpışmakta: MSP'liler, MHP'liler ve AP'liler. MSP'liler teşkilâtın kilit noktalarında ve Özal'ın yakın çevresinde yuvalanmışlar, daha da yayılma ve tırmanma uğraşı vermekteymişler. MHP'liler onlara yer ve fırsat kaptırmamak, yeni mevziler kazanmak için yoğun çaba harcıyorlarmış. AP'liler de durumu kollayıp ilerki gelişmelerde Doğru Yol Partisi ile birlikte hareket edebilmenin koşullarını hazır etmeye çalışıyorlarmış. Partide sık sık ortaya çıkan huzursuzluk ve çalkantılar, birbirine ters tavır alışlar ve özellikle de son V.Arıkan olayı bütün bu çatışmaların, bir başka deyişle partiye tedricen egemen olma kavgasının sonucuymuş vb. vb...

Bu söylenenlerde belli bir gerçek payı yok değil. Ne ki, o gerçeğin aslında ne olduğunu ve payının da ölçüsünü doğru tesbit etmek gerekir. O zaman Anavatan Partisi'nin ne olduğunu anlamak ve ilerki gelişmelerde nereye varacağını kestirmek de kolaylaşır.

Özal partisini malum koşullarda ilk kurduğunda bir sürü politika heveslisi ve görevlisi oraya doluştu. Ama heveslilerin ve görevlilerin seçiminde Özal ve yakınları, Evren Cuntası'nın da nezareti altında, oldukça hesaplı bir itina ya da kendileri açısından tutarlılık gösterdiler. Özal kendisi bunu "Biz dört görüşün de temsilcisiyiz" diye dile getiriyordu. Bunda yakın zamana kadar da sözümona ısrarlı oldu. Ama herkes biliyor ki, "dördüncü görüş"ün, yani eski CHP'lilerin Özal partisindeki "varlığı" hiç bir zaman 6 Kasım ve 25 Mart seçimlerinde bazı eski CHP sempatizanı oyların bambaşka çeşitli nedenlerle Anavatan Partisi'ne verilmesinden öteye varmadı. Dolayısıyla bu "dört görüş" safsatasını daha baştan bir yana koymak gerekir. Geriye kalan üç görüş ya da eğilim ise, üç aşağı beş yukarı bir zamanların ünlü MC'sine tekabül ediyor denilebilir. Bir bakıma, eski S. Demirel MC'sinin Özal tarafından yeniden Anap içinde toparlanmasıdır. Bu, elbette ki, eski MC'lerin yerini şimdi Anap aldı demek değil. Herkesin de bildiği gibi, Anap içinde o üç eski partiyle özdeşliği ya da yakınlığı olanlar bulunmakla birlikte, MSP'li ve AP'li görüşlerin kendi ayrı partileri çoktan kurulmuş ve işlemektedir. (Şöyle ya da böyle. Ama mevziler tutulmuştur.) Sadece MHP'li faşistlerin ayrı partileri yoktur. Ve görüldüğü kadarıyla da en çok onlar Özal'ın partisi içinde kendilerine kalıcı bir yer edinme, giderek partiye kendi damgalarını vurma gayreti içindedirler. Bunun yanısıra, gerek parti teşkilatı ve üst kademelerde, yerel belediye yönetimlerinde şimdiden tuttukları mevzilerden, gerekse Evren faşizmiyle aralarındaki yakın kan bağından yararlanarak devlet yapısında da bir tırmanışı gerçekleştirme yolundalar. TRT'nin –Özal hükümetinin "önerisi" ile ve K.Evren'in "onayı" ile!– eski sicilli MHP'lilerin denetimine girmiş olması bunun çarpıcı bir örneği.

MSP'li ve AP'li unsurlar içinse Özal partisi, daha çok, hükümet ilişkileri aracılığıyla devlet yapısında bazı kilit noktalara yerleşmede bir araç olarak önem taşıyor. Yoksa Doğru Yol Partisi ve "antrenör"ün karşılaştıkları 6 Kasım emrivakisinden kendilerine ileride siyasi sermaye çıkarma taktiklerini suya düşürüp Anavatan Partisi'nin politik meşruiyetini perçinleyecek biçimde Özal partisine sahip çıkılmasını onaylamaları olacak şey değildir. MSP'lilerin ise, kendi partileri dururken, "ele geçirilene" kadar daha ne boyutlara varacağı şimdiden belli onca şaibe ile yüklü bir Özal Partisine sahiden göz koyduklarını sanmak ne derece gerçekçidir? ➧

Dolayısıyla Anap içindeki çalkantıların sözkonusu üç çizginin partiyi ele geçirme gayretlerinden kaynaklandığı görüşü bizce kasıtlı ya da bilinçsiz bir yakıştırmadan ibarettir. Olsa olsa parti içinde üç eğilimden kişi ve grupların aralarında türlü saiklerle etkinlik çekişmesinden sözedilebilir, ama bunun da Anavatan Partisi'nde zaman zaman patlak veren olaylarda belirleyici rol oynadığı söylenemez.

Kaldı ki T.Özal'ın en sık tekrarladığı bir diğer iddia, Anavatan Partisi'nin kendi ayrı kimliğine sahip bağımsız bir kuruluş olduğudur. Bu da unutulmamalı. İlk baştaki "Biz dört eğilimin de partisiyiz" sözüyle birlikte ele alandığında ne anlama geliyor bu iddia? T.Özal'ın, partisini, "milli birlik ve beraberliğin güvencesi" Milli Güvenlik Konseyi'nin, yani faşist Evren cuntasının bir çeşit izdüşümü olarak sunma gayretinde olduğunu gösteriyor. Sosyal demokrat görüşün dahi Özal partisinde temsil edildiği iddiası da zaten bunun bir işareti. Öngörülen şeyin klasik faşist rejim modelinde faşizmin "kitlesel tek partisine" tekabül ettiği, ama bu tür bir politikanın ve Evren faşizmi tarafından yaratılmadığı ortada. Türkiye'de .Evren faşizmi özgül koşullarda kendine kalıcı işlerlik kazandırmak için –6 Kasım seçimi sonuçlarının öğrettiklerinden de yararlanıp– T.Özal partisine bu tür bir fonksiyon gördürme çabasında. Bunu, başka partilerin de varlığına göz yumarak, fiilen pratikte (Cumhurbaşkanının yasal ya da yasal olmayan yetkileri, kanun gücünde kararnameler, Parlamentoda göstermelik "muhalefet" grupları, en hayati sorunların dile getirilip tartışılmasını engelleyen genel politik terör havası, vb...) sağlamaya çalışıyor. Şimdilik bir ölçüde sağlıyor da.

Bu açıdan bakınca Özal Partisinin niteliğine dair görüşler biraz daha netleşebilir. Anap hem partidir, hem parti değildir. Partidir, çünkü faşizmin tüm sınıf ve zümre çıkarlarını "milli birlik ve beraberlik" çıkarı çevresinde temsil etme iddiasına uygun bir yapının belli başlı karakteristiklerini kendine yakıştırmakta ve bu imajı kendi özgün karekteri olarak herkesin gözünde yerleştirmeye çalışmaktadır. Parti değildir, çünkü temsil ettiği söylenen üç görüş, Özal partisi içinde MC unsurları, partinin kendi bağımsız homojen kimliği içinde kaynaşmıştır denilemez. Daha kaynaşacağı da, üstelik, şüphelidir. Özal ve bazı yakınları sanki böyle birşey şimdiden gerçekleşmiş gibi bir hava yaratmakta özellikle son zamanlarda yarar görüyorlar gerçi ama, aynı zamanda partinin bugünkü belirsiz, karamsar ve karmaşık yapısı birçok bakımlardan işlerine de geliyor. Bu sayede partiyi aynı zamanda hem eskinin bir devamı, hem de yeni bir olgu gibi sunup at izini it izine karıştırıyor, ortalığı bulandırıp bildiklerini okuyorlar. Özal bu sayede Parlamentodan da, parti grubundan ve teşkilatından da, hatta kendi kabinesinin çoğunluk üyelerinden de tümüyle bağımsız, her türlü ayakbağı ya da sorumluluktan azade çalışabiliyor. Herkesin dikkatini çeken pervasız, küstah "Anavatan Partisi benim!" tavrının bir kaynağı budur.

Ne ki, Özal'ın bütün bu çerçevede öne çıkan fonksiyonunu fazla da abartmamak gerek. Anavatan Partisi'nin ne olup olmadığını tayinde ve politik etkinliğini değerlendirmede gözönüne alınacak esas belirleyici faktör tek başına Özal'ın kendisi değildir. Zaten partisinin bir tür neydüğü belirsizliği buna elvermez. Esas faktör, Evren-Özal işbirliğidir. Ordu-MİT-Kontrgerilla-NATO-İMF ve büyük sermaye ilişkileri ağını elinde tutan K.Evren çetesi –faşizm– olmasa Anap'ın cüzlerine bölünüp dağılması bugünkü koşullarda işten bile değildir. Partiyi bir arada, Özal'ı da onun başında tutan faşizmdir. Ne Özal'ın işbitirici hokkabaz tavırları, ne de partisinin iki seçimde topladığı oylar... Bu oyların nemenem değer taşıdığını, Özal istediği kadar "Millet bizi seçti" desin, en iyi yine K.Evren biliyor. Evren ve cuntası sayesindedir ki Özal Anap'ın sağladığı sözde "parlamenter çoğunluk", "hükümet" ya da "iktidar" kılıfları altında tekelci burjuvazinin ekonomik işlerini âdeta tek başına tedvir ediyor. Ekonomi alanındaki politikaları belirliyor, hayati kararlar alıyor, uygulamaya koyuyor. Sonuçlarını da emekçi kitleler ve bütün halk devşiriyor!

Bu arada ekonomik-sosyal alanda Özal'ın taa en son Demirel hükümeti zamanından kalma vaadi –ekonominin düze çıkması– habire geciktikçe, ertelendikçe, işler büsbütün sarpa sardıkça Anavatan Partisi içinde olaylar çıkması elbette ki kaçınılmazdır. Çünkü bu durumdan yalnız geniş halk kitleleri değil, burjuvazinin üst katmanları, hatta bazı tekelci kesimler de olumsuz etkileniyor. Tekelcilerin kimi kaygı ve şikâyetlerinin "iktidar" partisinde suları kıpırdatması doğaldır. Ne ki, bu durum bazılarına Özal partisi içindeki MC'nin dışarı uğraması sürecini gündeme getirir gibi görünüyor ya da bazı çevrelerce böyle gösteriliyorsa da, aslında olan bu değil. Çünkü Anap dışındaki MC birkaç bakımlardan Anap içindeki MC'ye bir alternatif olabilecek gibi değil. En azından, böyle bir şeyin Evren-Özal işbirliğine rağmen olmasına meselâ ne "antrenör"ün geçmişi, ne tekelci burjuvazinin çok yönlü hesapları, ne de uluslararası ekonomik durumun bugünden kestirilebilir perspektifleri elverir. Bunun içindir ki işlerin sarpa sarmasından ya da "birkaç ihracatçı şirketin kayırılması"ndan canı yanan kesimlerin paylaşım kavgası Anavatan Partisi içinde hesaplaşmalara, çatışmalara, giderek hır çıkmasına neden oluyor ama, Özal partisini cüzlerine dağıtma yönünde etki

yapmıyor. Faşizm olgusu olmasaydı, böyle bir şey belki gündeme gelebilir, çeşitli "alternatifleri"ne –en azından– girişilebilirdi. Bunun olmaması faşizmin egemen olmasından ve şimdilik kontrolü elde tutmasındandır; aynı zamanda da, K.Evren faşizminin bugünkü gidişten herşeye rağmen nemalanan tekelci mihraklardan soyutlanmış, âdeta bağımsız davranan bir konumda asla olmadığının da bir kanıtıdır. Özal'la özdeşleşen 24 Ocak felsefesi ve ana uygulamalarının sürmesi için en uygun araç, bugün için, MC gibi görünüp de MC olmadığını iddia eden, MC olmadığı halde MC görünümünü korumaya itina gösteren Anavatan Partisi'dir. Çünkü faşizmin işine gelen budur. Çünkü faşizmin muhtaç olduğu politik istikrara en uygun ve yatkın formül, içindeki bütün hıra ve çalkantıya rağmen, yine de "milli birlik ve beraberlik" imajına olağanüstü zorlamalara başvurulmaksızın en yakın düşen ve daha 4-5 yıl seçimi meçimi gündem dışı tutacak olan Anavatan Parti "iktidarı"dır.

Aslına bakılırsa K.Evren'in öngörmüş olduğu formül bu değildi. Onun istediği, MDP'yi faşizmin iktidar partisi yapıp Atatürkçü faşist kadrolaşmayı bu yoldan sağlamaktı. Fakat icazetli Özal partisi 6 Kasım seçimlerinde çoğunluğu alıp MDP açığa düşünce, yeni bir durum ortaya çıkmıştı. Bu durum K.Evren'in ilk öngörüsüne uymasa bile, Türkiye'deki faşist diktatörlüğün arayıp da bulamadığı bir şeydi. Böylece dünya aleme karşı Türkiye'de zevahir kurtarılıyordu. Daha da önemlisi, K.Evren'in has partisinin 6 Kasım'dan önce MDP olduğu bilindiğinden, Özal partisi ile K.Evren özdeş tutulmadığından dolayı, K.Evren kendisini Özal'dan ve hükümetten ayrı gösterme fırsatı elde etmişti.

Bu durum ekonomik çıkmazın daha da derinleşeceği, kitlelerin hoşnutsuzluğunun daha da artacağı önümüzdeki yıllar için Evren'e manevra olanağı sunuyordu. Binlerce yıllık Bizans, Arap ve Osmanlı saray entrikalarının geleneğiyle yoğrulmuş "16. Son Türk Devleti"nin başı Kenan Evren, ani bir atraksiyonla bu durumu değerlendirmesini bildi ve kendisinin ekonomik işlere karışmadığını yeri geldikçe hatırlattı. Böylece kitlelerin artan ekonomik sıkıntısının tek sorumlusu Özal gösterilecek, Evren ise kendisini Çankaya'ya, orduyu ise kışlaya çekilmiş gibi lanse edecek, fakat tekelci burjuvazi Özal'ı değiştirmek gereği hissettiğinde, K.Evren yeni bir siyasi formülün mimarı olarak, sanki Özal'dan tamamen bağımsızmış gibi –ve Özal da Evren'le suç ortağı değilmiş gibi– ortaya çıkabilecekti.

İşte 12 Eylül'den önce başlayan Evren-Özal işbölümü, kısa bir aksamadan sonra yeniden, üstelik de sahte bir parlamenter görünüm altında işlerlik kazanmıştı.

Formülün bu günkü konjonktüre uygunluğu buradan ileri gelmekteydi. Anap ise, yukarıda anlattığımız gibi böyle bir işbölümünün partisidir. Bu nedenle uzun erimde geçici bir karakter taşır. Özal'ın suyu ısınıncaya kadar Anap bu hüvviyetini koruyacaktır. Ne zaman ki tekelcilerin geniş bir kesimi, artık Özal'ı göndermek ve yerine taze bir isim bulmak ve daha geniş tekelci kesimlerin çıkarlarını birlikte temsil edecek bir formül sahnelemek isteyecek, işte o zaman Özal'la birlikte onun partisinin de misyonu sona erecektir. Evren-Özal işbölümünün değişik boyutlarının bir sonucu olarak ortaya çıkan Anap'a "Özal partisi" dememizin nedeni budur. Evren-Özal işbölümünün sona erdiği bir formülde Özal'sız bir Anap'ın bugünkü zevahiri kurtarma işlevi de sona erecektir. Bu durumda Anap, ya AP'leşecektir, ya da küçülüp kalacaktır. AP'leşmesi için neden yoktur, çühkü AP' nin şu anda partisi vardır ve bu parti başka konjonktürlerin ve başka siyasi formüllerin partisidir. Fakat şimdiki durumda tekelci burjuvazinin ağırlıklı kesimlerinin tercihi Evren-Özal işbölümüdür. Bu nedenledir ki, tekelciler henüz Özal'dan başka birisini arıyor değillerdir.

Oysa 12 Eylül ve öncesi hakkında yazılan bazı kitaplardan da görüldüğü gibi 24 Ocak'ın mimarı Özal ile 12 Eylül'ün mimarı Evren darbeden çok önce işbirliğine başlamışlardı. 24 Ocak ancak 12 Eylül'le işlerlik kazanabilirdi. Bu nedenle, Özal Evren'e, Evren de Özal'a, ABD ise her ikisine birden muhtaçtı.

Özal Partisi ile özdeşleşen 24 Ocak politikalarının tekelci burjuvazi açısından bir başka alternatifi o kadar yoktur ki, 24 Ocak'ın pratiğe uygulanmasında tali değişiklikler sağlama uğruna girişilecek kısa vadeli anti-Anap girişimler tekelcilere pire için yorgan yakmak gibi gelmektedir. Gerçi tekelciler arasında ekonomik uygulamalardan şiyayetçi olanlar ve pastadan kendilerine daha fazla pay almak için çeşitli görüş belirtenler az değildir. Nitekim M.Yazar'ın çıkışı bunun en son kanıtıdır. Ama şimdilik tekelci burjuvazi açısından 24 Ocak dışında bir çıkış yoktur ve 24 Ocak'ın da şu anda Özal'dan başka alternatifi yoktur. Bu bakımdan V.Arıkan olayını burjuvazinin iç kavgalarına bağlayıp V.Arıkan'ı Özal'a "alternatif çıkarma"ya yormak yakıştırma olur. Tekelci burjuvazinin ağırlıklı bir kesiminin ileride yeni bir siyasi formül aramasında Arıkan'a da görev düşer mi, düşmez mi tartışması ise spekülatif bir nitelik taşımaktadır. Açıkça bellidir ki Özal, tekelci burjuvazinin geniş kesimleri tarafından artık kullanılmaz hâle gelince, Özal'ın hükümet başkanlığı (ekonomi patronluğu) artık tekelciler için yük haline gelince burjuvazi Özal'ı gönderecektir. Ama bu at değiştirmenin koşulları ve zamanı bugünden yarına gelmeyecektir.

FAŞİZMİN YENİ HAÇLI SEFERİ

15 Ağustos'ta Eruh ve Şemdinli ilçelerinde gerçekleştirilen "silahlı propaganda" eylemini bahane eden faşist diktatörlük Kürt halkına daha da saldırgan biçimde zulüm üzerine zulüm yağdırıyor. Köyleri yakıyor yıkıyor, bombalıyor. Köyleri boşaltıyor, eski İskân Kanunu dönemine benzer tehcir (zorla göç ettirme) operasyonları düzenliyor. İnsanları öldürüyor, binlerce kişiyi işkenceden, sıra dayağından geçiriyor. Eruh ve Şemdinli olaylarından sonra, devlet terörünün, asker zulmünün kat kat daha fazla artacağını düşünen, ya da arttığını gören birçok kişi köylerinden ayrılarak dağlara kaçmak zorunda kaldıkları için, askeri birlikler, jandarma komandoları köylere geldiklerinde çoğunlukla kadın ve çocukları ya da yaşlı erkekleri buluyorlar. Onlara binbir türlü cefa ediyorlar. Dağlarda sürdürdükleri aramalarda, köylerinden kaçmak zorunda kalmış insanları suçlu diye yakalıyorlar, hunhar işkencelerden geçiriyorlar, bazılarını öldürüyorlar.

Özetle söylenecek olursa, burjuva basınında iğrenç çığlıklarla, gözü dönmüş Türk şovenizmiyle kudurgan salyalarıyla alkış tutulan "Huzur" ve "Güneş" operasyonları, gerçekte Kürt insanının bitmeyen çilesine, yeni yeni eziyetlerin eklenmesinden, Kürdistan'daki kan ve gözyaşı gölünün daha da büyümesinden başka birşey değildir.

KÜRTLERE KARŞI GELENEKSEL İŞBİRLİĞİ

Öte yandan faşist diktatörlük, giriştiği bu yeni saldırılarda Kürtlere karşı Orta Doğu'da eskiden beri varolan geleneksel işbirliğine başvurmak istemiştir, bir bakanıyla Genel Kurmay II. Başkanı Irak'a, bir diğer bakanını İran'a göndermiştir. Özellikle Irak'dan sağladığı kolaylıklarla operasyon sahasını genişletmiştir. Irakla yapılan anlaşmaya göre Kürtlere karşı her devletin askeri birlikleri karşılıklı olarak sınırdan 10 km. kadar içeriye girebileceklerdir. Bu anlaşma iki ordunun Kürtlere karşı ortak askeri operasyonu demektir. Öte yandan Türk askeri birlikleri İran sınırlarını da ihlal ederek İran Kürdistanına girmişlerdir. İran yönetiminin bu ihlale karşı çıkması, Kürtlere hayırhah olduğundan ileri gelmemektedir. Türk ve Irak ordularının ortak operasyonlarının ileride kendisine karşı daha ileri işbirliklerine gidebileceğini düşündüğü için İran yönetimi Türk-Irak antlaşmasına hoşnutsuzluk göstermiştir. Nitekim, İran yönetimi de İran Kürtlerine karşı yakınlarda yeni bir saldırı başlatmıştı.

Yukarıda da değindiğimiz gibi her üç devletin Kürtelere karşı işbirliği geleneksel bir karakter taşır. Nitekim 1937'de imzalanmış olan Sâdabad Paktı'nın ruhuna uygun işbirliğini üç devlet arasında güçlendirmek Evren-Özal çetesinin bu alandaki somut gayretleri arasındadır.

EYLEMİN NİTELİĞİ

Konunun öbür yanına gelince, Eruh ve Şemdinli eylemlerini yapanların amaçları üzerinde de durmak gerekir. Adı geçen eylemin amacını açıklayan bir metin PKK Orta Doğu Temsilciliği imzasıyla yayınlanmıştır. Bildiri sahipleri eylemlerini "içinde bulunduğu bunalım ortamından sömürgeci faşizmin güçlenerek çıkmasını engellemek, devrimci güçlerin daha da güçlenmesini sağlamak... sömürgeci faşist provakasyon ortamını yırtmak, faşist propagandayı boşa çıkarmak, devrimcilerin bitirilmediğini kanıtlamak..." amacıyla izah ediyorlar. Bu sözler Türkiye dahil dünyanın her yanında defalarca tanık olunmuş tipik maceracılığın pek bilinen klişelerinden başka birşey değildir.

Açıkça belirtmek gerekir ki, konuyu irdelerken, Türkiye Kürdistanı'nındaki ulusal demokratik mücadeleyi Orta Doğu'daki tüm Kürt ulusal topluluklarının birlikte kurtuluşu öngörüsüne bağlamak, birbirinden tümüyle farklı sosyal, ekonomik ve siyasal koşulları bir potaya koyarak, ayrı ayrı olan bu süreçleri tek bir süreç gibi görmek, topyekün bir Kürdistan kurtuluşu savıyla T.Kürdistanı'nında ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini Türkiye işçi sınıfının ve halkının mücadelesinden ayrı görmek, Türkiye ile T.Kürdistanı'nındaki devrimci, demokratik süreçleri birbirinden yalıtlamak, böylece Kürdistan'ın diğer parçalarındaki mücadelelere bel bağlayarak T.Kürdistanı'nda onlara dayalı bir ulusal kurtuluş süreci düşlemek gibi temel yanılgılara işaret etmemiz konunun asıl ideolojik-politik yanıdır. Ama sözkonusu grup ele alındığında bu noktalardan daha da önemli bazı tesbitleri belirtmek gerekiyor. Türkiye Kürdistanı'nındaki tek bir devrimci, yurtsever örgütün bile dostluğunu kazanamamış, tersine onların hepsini karşısına almış, onlara düşmanlık gütmeyi "devrimcilik" diye ilân etmiş bu grubu önce bu kimliğiyle tanımak gerekir.

HANGİ ETKENLERİN ÜRÜNÜ

1970'lerin sonlarına doğru ortaya çıkan bu grubu yaratan koşullar vardır: Kürdistan'daki derin yoksulluk, nüfusun içindeki köylü yoğunluğu, Kürdistan'ın kırsal yörelerinde feodal kalıntıların varlığı, aşiretler arasındaki çelişkiler, küçük toprak mülkiyetinin hızla çözülmesi, yoksullaşan köylü ailelerinin bir kısım genç unsurlarının kasabalarda işsiz ve olanaksız kalmaları (Kür-

distan'da bu muazzam işgücü potansiyelini emecek bir sanayinin bulunmaması, bu nedenle Türk sanayi kentlerine akan yoksul köylü yığınlarının yanısıra, Kürdistan kentlerinde, ya da gelişkin kasabalarında –kısmen öğrenim görmüş– fakat üretim sürecine girememiş gençlerin kümelenmesi), bu gençlerin sözkonusu sosyal koşullara ve şiddetli ezen ulus zulmüne karşı olan tepkilerinin güçlü, modern bir siyasi harekete kanalize edilememesi, ve özellikle belli birkaç kasabada bu gençlerin bir kısmının spontane isyan duygularıyla, kısmen lumpenlik, kısmen de köylü anarşizminin tipik özellikleriyle karışık olarak bu gruba katılması, gene Kürdistan'da geleneksel feodal motiflerle kan bağlarının, büyük aile (aşiret) törelerinin yaşıyor olması –böylece belli bir aşiretin kısmen okumuş bazı gençlerinin yukarda değindiğimiz saiklerle bu gruba katılması sonucunda kendi yakın akrabası ya da aynı aşiret mensubu başka bir kısım genç insanı daha çekebilmesi– ya da aşiretler arası çelişmeler nedeniyle birkaç aşiretin onlara angaje olması vb. gibi faktörlerle 12 Eylül'den önceki son birkaç yıl içinde bu grup belli bir taban bulabilmiştir. Ama hiçbir siyasi programı olmayan ve "Kuruluş Bildirgesi" diye yayınladıkları metinde, mevcut Kürt devrimci, yurtsever gruplarını düşman ve "caş" ilân ederek onları safdışı etmeyi ilk hedef olarak koyan ve bu hedef doğrultusunda "eyleme geçen" bu çevre kentlerde tecrit kalmış, sadece bazı kasabalarda ve belli kırsal yörelerde varolabilmiştir.

Bu grubun siyasi bir programa veya siyasi bir örgütlenme tarzına (niteliğine) sahip bulunmaması sadece saydığımız birtakım spontane tepkilerle eleman kazanmış olması, kentlerde hemen hiç varolmaması, kentlerde örgütlenememesi, yaptıkları "eylemlerin" grup içinde, ya da aşiret içinde, veya çevrede birçok kişi tarafından bilinmesi, ortada ajan provokatörlerin cirit atması, ya da birçok çürük unsuru da aralarına almış bulunmaları, yaptıkları "eylemlerle" birçok aileyle kan davası başlatmış bulunmaları, politikayla ilgisi olmayan bir çok insanı bizâr etmeleri gibi fatörler yüzünden 12 Eylül faşizmi bu grubun birçok elemanını ele geçirebilmiştir. Böylece Kürdistan'daki askeri toplama kamplarında militarist zulme maruz kalan en kalabalık grup gene bu gruptur; ama arasından en fazla hain ve dönek çıkan da gene aynı gruptur. Bunun nedeni ise grubun siyasi bir örgütlenme niteliğine sahip olmamasıdır.

Hapishanelerdeki korkunç terör ve faşizmin tenkil politikası öylesine şiddetlidir ki ve T.Kürdistanı genelindeki faşist-militarist terör öylesine kudurmuş biçimde sürmektedir ki, artık canından bezmiş halkın gözünde sempati toplamak umuduyla –ve bildiride denildiği gibi– "devrimcilerin (kendileri kastediliyor) tükenmemiş olduğunu kanıtlamak" niyetiyle Eruh ve Şemdinli girişimi yapılmıştır. Bu eylemi gerçekleştirenler, 12 Eylül'den sonra faşizmin çizmeleriyle çiğnenen T.Kürdistanı'ndan Irak Kürdistanı'na geçmiş bu grup mensuplarıyla Irak Kürdistanı'nın peşmergeleridir.

Adı geçen grup bu eylemi zafer olarak niteliyor. Hatta, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcı olarak ilân ediyor. Irak Kürdistanı'nında gelen peşmergelerinin de yardımıyla coğrafi bakımdan elverişli olan, ama Türkiye Kürdistanı'nın çok küçük bir diliminde yeralan bir yörede birkaç vurkaç eylemi yapmak başarı değildir. Şayet amaç "silahlı propaganda" ise, yani bu eylemle "sansasyon yapmaksa" eylem hedefine ulaşmıştır. Ne ki, sansasyonu yapan basındır. Olay Türk burjuva basınında bu kadar büyütülmüşse, bu, Evren-Özal faşizmi böyle istediği için olmuştur. Ve Sonuçta yöre köyleri ve kasabaları başta olmak üzere Türkiye Kürdistanı'nın en büyük merkezleri dahil, faşist-militarist terörün iyiden iyiye azgınlaşmasından başka birşey getirmemiştir. Adı geçen grubun Barzani kuvvetlerine güvenmesi de boştur. Çünkü Barzani yönetimi en küçük bir taviz karşılığında, hatta çekineceği bir tehlike durumunda Türkiye ile hemen uzlaşabilir.

Öte yandan, bu eylemi "gerilla çıkartması" diye nitelemek hayalciliktir. Vurkaç eylemini yapanlar, yöre halkını hükümet kuvvetlerinden koruyabildikleri, onların güvenliğini sağladıkları ya da yöre halkının harekete bilfiil katıldığı taktirde eylemlerinde başarıya ulaşmış sayılırlar. Ama Eruh ve Şemdinli olayında öyle olmamıştır. Eylemi yapanlar orayı terkettikten sonra, faşist diktatörlük oraya yoğun bir askeri kuvvet göndermiştir. Sevkedilen askeri birliklere karşı halk tümüyle savunmasız ve korunmasız kalmıştır. Türk hükümetinin yarım asırı aşkın zamandır diz çökertemediği ve belli uzlaşmalarla varlığına razı olduğu (12 Eylül'de bile silahlarını almayı başaramadığı) Jirki aşiretinin bu niteliğine bel bağlayarak (onları orduyla karşı karşıya getirip, metazori kendi yanına çekmeyi taktik sanarak) eyleme girişmiş olanlar, şimdi o mevzinin de kaybedildiğini, Jirki aşiretine mensup 50'yi aşkın köyün boşaltıldığını, aşiret mensuplarının Batı'ya Türk bölgesine sevkedilerek mecburi iskâna tabi tutulduklarını görmektedirler.

Türk askeri birliklerinin harekâtı sırasında üç-beş asker öldürmek ise, halkın korunması ya da eyleme halkın katılması değildir.

Şu halde olay neresinden bakılırsa bakılsın, Kürdistan halkına yarar değil zarar getirmiştir.

TÜRK ŞOVENİZMİNE KARŞI MÜCADELE

İşçi sınıfı politik hareketine bu konuda düşen asıl göreve ge-

lince: Bilmek gerekir ki, bu ve benzeri serüvenci girişimler, eylemler her zaman olacaktır. İster Türkiye Kürdistanı'nında, ister Türkiye genelinde olsun bu tür olaylara önümüzdeki dönemde rastlanacaktır. Bu nedenle, konuya yaklaşırken sözkonusu eylemin faşist diktatörlüğe bahane oluşturduğu olgusunu abartmamak gekir. Çünkü böyle yapıldığı takdirde, asıl o zaman, faşist propagandaya boyun eğilmiş olur.

Olayın siyasi analizini doğru yapmak ve girişimin yanlışlığını bilmek gerekir, ama unutulmamalı ki, mesele bahane bulmaksa, serüvenci gruplar bu tür eylemleri hiç yapmasalar bile egemen güçler bahane yaratabilirler, örneğin burjuvazinin kendisi de bu tür olayları provokasyon olarak tertipleyebilir ve halk güçlerine karşı bahane olarak kullanabilir.

Şu halde konuyla ilgili asıl önemli nokta, Türk şovenizminin ve militarizminin *FAŞİST DİKTATÖRLÜK* eliyle 12 Eylül'den sonra azgınlaştırılmış olmasıdır. Yani Eruh ve Şemdinli olayları olmasaydı bile Kürt halkının üzerindeki azgın faşist terör dört yıldır zaten had safhadaydı ve eksilmeden sürmekteydi. Bu terörün son olaylardan sonra kat be kat yükselip yoğunlaşması olsa olsa bir nicelik farkıdır.

Öyleyse, işçi sınıfı politik hareketimiz başta olmak üzere tüm ilerici güçlerin konuyla ilgili görevleri, Türk faşizminin militarist ve şovenist politikasını teşhir etmektedir. Kendisine demokrat ve ilerici diyen kimileri dahil olmak üzere Türk basınının faşist diktatörlüğe –T.Kürdistanı'nındaki yeni yeni zulümlerden ötürü– alkış tutmasına ve hem de bu zulmü sadece Türk kamuoyunda değil, T.Kürdistanı'ndaki kitlelere bile meşru göstermek çabasına karşı Türk olsun, Kürt olsun tüm Türkiye emekçilerini uyarmaktır. Faşizmin Türkiye Kürdistanı'nda tırmandırdığı zulmü lanetlemektir.

Bu nedenle, hem Türk halkı, hem de Kürt halkı içinde Cunta'nın bu bahanesini boşa çıkarmak için anti-şovenist demokratik ajitasyonu yoğunlaştırmak gerekir.

Faşist Cunta dün nasıl ki Apocuların 12 Eylül öncesindeki eylemlerini kullanarak (bahane ederek) Kürdistan'daki zulmü mazur göstermeye çalıştıysa, bugün de aynı çevrenin maceracı bir eylemini zulmü arttırmak için bahane etmektedir.

Biz ise, dün nasıl ki, Cunta'nın bu bahanesine asla pirim vermediysek, onun gösterdiği mazereti değil, onun faşist, militarist ve azgın şovenist karakterini ve *İNSANLIK SUÇLARINI* teşhir ettiysek, zulmün daha da yoğunlaştığı şu sırada da, zalimlerin mazeretini değil, mazlumların hakkını ve haklılığını savunuyoruz. Zalimleri, zalim, despot ve faşist olarak lanetliyoruz. Mazlumları, 10 milyon Kürt emekçisini ise, zalimlere karşı sonuna dek savunuyoruz.

Şu halde, merkezi ajitasyonumuzdan başlayarak, bütün olanaklarımızla faşist diktatörlüğün Kürt halkı üzerindeki kudurmuş terörünü teşhir etmeliyiz. Kürdistan'da devlet terörü estirenlerle İstanbul'da Türk kent ve köylerinde devlet terörü estirenlerin bir ve aynı kimseler olduğunu belirtmeliyiz. Dört yıldır grevleri yasaklayan, toplusözleşme ve her türlü işçi hakkını ortadan kaldıran, işçileri açlığa mahkum eden, fabrikalardaki en basit bir hak arama uğraşında işçilerin üzerine sıkıyönetim birlikleri gönderenlerle, Kürt emekçilerine azgınca saldıranların tek ve aynı iktidar olduğunu işçilere göstermeliyiz. Dayanılmaz pahalılık ve yoksulluk ile Kürdistan'daki askeri operasyonlar arasında yakın bir bağlantı olduğunu tüm emekçilere kavratmalıyız.

Kürdistan'da bombalanan, zulüm gören, öldürülen işkence edilen, tehcire mecbur kılınan Kürt emekçileriyle, ve tüm Kürt halkıyla, Türk işçilerinin, Türk emekçilerinin *KARDEŞ OLDUKLARI*'nı, biricik çıkarlarının *ORTAK DÜŞMANA KARŞI BİRLİK OLMAKTAN GEÇTİĞİNİ* bıkıp usanmadan anlatmalıyız.

Faşist diktatörlüğün önümüzdeki yıllarda sadece Kürdistan'da değil, tüm Türkiye genelinde daha da saldırganlaşacağı, faşizme karşı direnişleri kanla bastırmaya kalkacağı, ekonomik amaçlı işçi hareketini bile silahla sindirmeye uğraşacağı düşünülürse, bugün yoğunlaştıracağımız propaganda, belki hemen değilse, önümüzdeki yıllarda en geniş işçiler ve diğer ileri emekçiler tarafından daha iyi kavranacaktır.

Biz, ne zaman ki, Kürdistan'a asker olarak gönderilen Türk emekçilerinin Kürt halkına kurşun sıkmasını büyük çapta önlemeyi başarırsak, biz ne zaman Türk halkı arasındaki şovenist önyargıları ve propaganda etkilerini kırabilirsek, biz ne zaman Kürt halkının içindeki Türk devletinin şartlandırmalarını yenebilirsek... ve nihayet biz ne zaman Türk ve Kürt emekçilerine güven verebilirsek, bu görevin biricik maddi temeli güçlü bir örgütlenmeyi ve iki halkın ileri güçlerinin *ÖRGÜTLÜ POLİTİK BİRLİĞİNİ VE BERABERLİĞİNİ* başarabilirsek, işte o zaman hem Türkiye'de, hem Kürdistan'da faşizme karşı zaferin gerçek yolu açılmış demektir.

12 EYLÜL 04.00 Ya da Son Türk Devleti Nasıl Kurtarıldı !

Gazeteci Mehmet Ali Birand'ın, "12 Eyül 04.00" adıyla yayınlanan ve bir özeti Milliyet gazetesi tarafından tefrika edilen kitabı Türkiye'de geniş bir ilgiyle karşılandı. Kitaba duyulan ilgi, kamuoyunun 12 Eylül faşist darbesini tartışma iştiyakına bağlamak belki mümkündür, fakat, ne Birand'ın kitabı böyle bir amaca hizmet etmek için yazılmıştır, ne de cuntacıların böylesine "geç kalmış demokratlığa" izin vermiş olmaları sözkonusudur. Bize göre, Birand'ın kitabının taşıdığı önem, pek çoğu kamuoyunca zaten bilinen belge, bilgi ve yorumları, darbecilerden sağlanmış bazı yeni bilgilerle besleyip sistematik bir halde sunmasından çok, yazdıklarını bizzat Cunta Konseyi üyelerine ve faşist darbeye katılmış yüksek rutbeli generallere doğrulatmış olmasındandır. Bu yanıyla Birand'ın yazdıkları, 12 Eylül darbecilerinin "itirafları" niteliğindedir.

Olan da zaten budur. Birand, kitabını yazmaya başlamadan önce Evren'e başvurduğunu, ondan; "Sen bir araştır, birşeyler çıkar, sonra bir bakarız." cevabını aldıktan sonra yazmaya başladığını, baskıya vermeden önce bir kere daha darbecilere gönderip görüş ve olurlarını aldığını bizzat kendisi açıklamıştır. (Nokta Dergisi, Sayı 30) Demek ki, generallerin bu kitapta yazılanlara herhangi bir itirazları yoktur. Velev ki, bu yazılanlar, 12 Eylül darbesinin NATO platformlarında olgunlaştırıldığını, ABD yönetiminin güdümü ile ve CIA'nın katkılarıyla kotarıldığını söylemiş olsa bile... Demokrasiye ve kendi ulusuna karşı ağır mı ağır bir insanlık suçu oluşturan 12 Eylül darbesi elebaşlarının, yayınlanmasına izin vermekle kabullendikleri şey, bir insanın içine düşebileceği en süfli duruma, tekelci sınıfın ve emperyalizmin çıkarları adına kanlı bir rejimin tezgahlanmasına ve kendi ulusu aleyhine ABD uşaklığının kabulüne tekabül etmektedir. Darbecilerin, bu kendi durumlarını, bir çırpıda ve olağan bir şeymiş gibi kabullenmeleri, iğrenç fakat ülkemizdeki siyasal demokrasi sorunu hakkında bir kısım tesbitler yapmamızı kolaylaştıracak kadar da ilginçtir. Anlatılan, onların uşaklıklarının hikayesidir, fakat aldırmamışlardır!

12 EYLÜL'ÜN ULUSLARARASILIĞI:

Faşist Evren Cuntası'nın, emperyalist mihraklarla ve bilhassa ABD ile olan girift askeri ve ekonomik ilişkiler içinde şekillenip oluştuğu, 12 Eylül darbesinin, içerde ekonomik buhrandan halk kitleleri aleyhine çıkış yolu arayan tekelcilerin, dışarda ABD'nin Ortadoğu'ya bağlantılı çıkarlarının kesiştiği noktada hayatiyet kazandığı ve bu çerçeve içinde kotarıldığı konusunda, Birand'ın aktardığı ve kabullenmiş oldukları birkaç dikkate değer noktanın altını çizelim:

● 11 Mayıs 1980 NATO Askeri Komite toplantısı: Genel Sekreter Rogers, askeri cuntanın kilit adamlarından Saltık'a: "Ülkenizdeki kargaşa karşısında Türk ordusu ne yapmayı düşünüyor?" diye sormaktadır. (12 Eylül 04.00, s. 194)

● Aynı toplantıda, ABD Genel Kurmay Başkanı, askeri Cunta'nın başı Evren'den: "Türkiye'deki gelişmeleri kaygıyla izliyoruz. Neler olduğunu anlıyabilmek de çok güç. Aylardır bir cumhurbaşkanı bile seçemedi politikacılarınız." diye hesap sormaktadır. (a.g.k, s. 195)

● ABD'li amiral Sher İstanbul'da: "Türkiye'de enflasyon % 100 civarında sürerken güçlü bir savunma gerçekleştirilemez. Uygulanmaya konulan istikrar programı çok önemlidir, mutlaka aksamadan sürdürülmesi gerekir. Oysa bir yanda müthiş bir anarşi ve belirginsizlik var. Böylesine büyük bir tehlike karşısında ben size sormak isterim, siz ne yapıyorsunuz, ne yapmayı planlıyorsunuz?" diye, generallerden sormakta ve onlardan 24 Ocak ekonomik kararlarının mantıksal tamamlayıcısı olan "girişimlerini" bir an önce yapmalarını istemektedir. (a.g.k, Sf. 169)

● ABD Silahlı Kuvvetleri dergisi US Armed Forces: "Türkiye'deki gelişmeler öyle bir noktaya varmıştır ki, Türk Silahlı Kuvvetlerinin müdahelesinden başka bir çıkış noktası görülmemektedir... Türk Silahlı Kuvvetleri müdahele edecek, ancak gelişmeleri uzun vadede ordu da düzeltemeyecektir." diye yazarak Pentagon'un 12 Eylül darbesine ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. (a.g.k, s. 197)

● Ankara'daki ABD askeri hava ataşesi, emekli askerler aracılığıyla darbecilere ilettiği mesajda, "bu ekonomik önlemler son derece önemlidir. Bunların uygulanabilmesi için de Türkiye'nin 4-5 yıllık bir istikrarlı döneme ihtiyacı vardır." diyerek darbe planının askeri-siyasal ve ekonomik bütünlüğünü dile getirmektedir. (a.g.k, s. 197)

● Ve nihayet darbeden 2 gün önce Washington'da, Cunta üyesi Şahinkaya ile, darbeye ilişkin son rötuşları yapan CIA üst görevlisi Paul Hanze: "Umarım Türkiye'de durumun kontrolden kaçmasına izin vermezsiniz." demekte, Şahinkaya "merak etmeyin" diye gülmekte ve Cunta'nın CIA ile ilişkilerinin en somut yanı belgelenmektedir. (a.g.k, s. 265)

●Yer Station Room... (Beyaz Saray)

Haber Ankara'dan geliyor. Yıllar süren "yorucu" çalışmasının "bu gece" gelecek sonucunu evinde bekleyen CIA görevlisi Paul Hanze telofandadır:

– "Paul, senin oğlanlar nihayet yaptı."

– "Kim benimkiler? Neden bahsediyorsunuz?"

– "Senin generaller Türkiye' de darbe yaptılar."

– "Oo, öyle mi? Çok memnun oldum."

Paul'un oğlanları, Evren, Ersin, Şahinkaya, Tümer, Celasun, Saltık, Üruğ vb. ordu komuta heyetidir. Genel Kurmay Başkanı'ndan tümen komutanına kadar, Cunta ama, bütün bir komuta heyeti.... Cunta kavramının tam karşılayamadığı kadar geniş bir Amerikancı "oğlanlar" güruhu.

BUNLAR MALUMUN İLANIDIR:

M.Ali Brand'ın generallere de doğrulattığı bu ilişkilerin ülkemiz kamuoyu açısından "yeni" şeyler olmadığı bilinmektedir. 12 Eylül öncesinde yaşadığımız süreçlerde, NATO-ABD-CIA üçgeni içinde bir askeri darbenin oluşturulduğu, MHP aracılığıyla genişletilen sivil faşist sokak terörünün, bir MHP iktidarını değil, çok daha olabilir nitelikteki bir askeri faşist darbenin sosyal-psikolojik ortamını ve gerekçesini hazırlamak bakımından bizzat CIA-MİT işbirliği tarafından kotarıldığı, tekelcilerin böyle bir askeri faşist darbeye açıktan ve sürekli olarak çağrı çıkardıkları, ordu üst komuta kademesinin buna göre hazırlandığı, askeri faşist bir darbenin ekonomik temellerinin ise IMF aracılığıyla ve 24 Ocak kararları somutunda ve bizzat ABD finans çevreleri ve emperyalist tekeller tarafından atıldığı ve bütün bunların Ortadoğu'daki gelişmeler ve ABD'nin buradaki stratejik hedefleri içinde yerini bulduğu vb. konularda bir askeri darbenin kapıda olduğunun pekçok belirtileri vardı. Birkaç hatırlatma yapacak olursak:

● "Parlamenter demokrasi sadece içindeki gerici güçlerin çıkarlarının güvencesi açısından değil, aynı zamanda ABD açısından da işlemez olmuştu. ABD yönetimi, işlerin bu noktaya kadar varacağını 12 Eylül'den aylar öncesinden görmüştü. Generalleri bir askeri darbeye, daha 1980 yılı başlarında hazırlıyordu. Hatırlardadır, generaller, iktidar iddialarını ilk kez 1 Ocak 1980 tarihinde verdikleri bir muhtıra ile açığa vurmuşlardır." (TSİP 1982 MK Raporu, 'Halkımız Özgürlüğü Kazanacaktır.' TSİP yayınları 22, s. 41)

● "ABD'nin bu gelişmelerde olduğu kadar, darbenin gerçekleştirildiğinde de parmağı olduğu çok açıkça görülmüştür. Darbeden 48 saat önce Hava Kuvvetleri Komutanı ve darbecilerin elebaşlarından Tahsin Şahinkaya'ya alelacele Amerika'ya çağrılmıştı. Şahinkaya orada ABD Genel Kurmay Başkanı Rogers ile görüşmüş ve aynı gün Ankara'ya dönmüştü. Bilindiği gibi o sırada Beyaz Saray'ın Ortadoğu politikası ve Nato'nun Güneydoğu kanadını onarma operasyonu "Rogers Planı" diye adlandırılıyordu. 12 Eylül askeri darbesi ile bu planın yakın bir ilişkisi vardır. (Aynı yer, s. 41-42)

İşte Cunta üyeleri ve faşist darbenin yapılışında sorumluluk almış generallerin kabul ettikleri budur. Generaller, "karılarına bile söylemedikleri" darbeyi ABD'nin bilgisi ve güdümü içinde planladıklarını ve ABD'nin darbeden umduklarıyla kendi amaçlarının, "bire bir aynı şey" olduğunu kabul ve itiraf etmekte, faşistlerin hiç bir yerde ve zamanda farklı olmamış temel özelliği olan uşaklıklıklarını, hiç bir perva duymaksızın itiraf edebilmektedirler.

CUNTA TERÖRDEN SORUMLUDUR:

Birand'ın aktardıklarında dikkate değer başka bir nokta da, darbenin 1978 yılı ortalarından itibaren planlandığı, K.Evren'in genel kurmay başkanlığına beklenmedik bir şekilde getirilmesi ile ilk cuntalaşma hareketini de bizzat emir vererek başlattığıdır. Dolayısıyla, 1978'den itibaren gelişen iç siyasal terör, bir yanıyla Cunta'nın darbe planının bir parçası olarak, MHP aracılığıyla yürütülmüştür ve Evren Cuntası bu terörün 12 Eylül istikametinde gelişmesi için çaba göstermiştir. Terörün bizzat ortasında bulunan bir kısım "yarıresmi" gizli faşist örgütlerin Evren'e bağlı olarak çalıştıkları ve yine Evren'in dayatmasıyla bütçeden tahsisat aldıkları Birand'ın belirttikleri ve generallerin kabullendikleri arasındadır.

Öbür yandan, Ecevit hükümetinin 1978 yılı sonunda başlattığı sıkıyönetim uygulaması, Evren Cuntası'nın önünü açan bir başka faktör olmuş ve giderek kolordu komutanlarını da kucaklayacak şekilde genişletilen Cunta, kendini fiilen ülkenin yönetimi üzerinde söz sahibi görmeye başlamıştır. Ancak generaller bu safhada, yönetimi bir sivil hükümet ve parlamento ile paylaşmaktan kaçınmaktadırlar. Teröre karşı önlem almak yerine, terörü kendi müdahalelerinin gerekçesi olarak tahrik etmeleri ve bunun bugün açıkça yazılmasına fetva vermeleri tipik bir tutumdur. Besbelli ki darbecilerin suçları 12 Eylül tarihi ile başlamamıştır. Sıkıyönetim komutanlarının Evren'e, "Bugün ben teröristi ortadan kaldırmak için karşımdakini ezip geçerim, ancak yarın bunlar beni sorumlu tutup hesap sorarlar, ben Mustafa Muğlalı olmak istemem" derlerken kastettikleri "teröristleri" ve demokrasiyi ezip geçebilecekleri ve fakat bundan dolayı hesap vermiyecekleri bir siyasal iktidara –ancak kendi ik-

tidarları bunun güvencesi olabibir–, yani askeri faşist bir iktidara ulaşmaktır. Sadece en elverişli bahane aranmakta ve en iyi zamanlama beklenmektedir. 12 Aralık 1979 günü Brüksel dönüşü, İstanbul'da generalleri toplayan Evren, onlara: "Bizim müdahelemizin en son çare olduğu, başka hiç bir çare kalmadığı iyice anlaşılmalı." diyerek, Cunta'nın müdahelede kararlı olduğunu, işin, "bundan başka çare kalmadığına milletin inandırılması"na geldiğini anlatmakta ve generaller bunu anlamaktadırlar: MHP terörünün dolu dizgin gelişmesi Cunta'nın yararına olmuştur ve bu terörde Cunta'nın payı vardır.

Nitekim verildikten bir kaç gün sonra, 1 Ocak 1980 tarihinde açıklanan ünlü "Muhtıra", darbede kararlı olan generallerin, gerekçe aramakta bir adım daha ileri gitmelerinden ve niyetlerini açığa vurup, zamanın cumhurbaşkanı Korutürk'e de kendi aralarına alma girişiminden başka bir şey olmamıştır.

DÖKÜLEN "SİVİL TOPLUM"

Birand'ın aktardığından da açıkça anlaşıldığı gibi, 1 Ocak 1980 tarihinde açıklanan ve askeri cunta üyelerinden beşinin imzasını taşıyan muhtıra, muhtırayı verenlerin, sivil hükümetten ve parlamentodan, anarşi ve teröre çare olacak herhangi bir somut istemlerini yansıtmamış olduğu, "her çareye başvurdular ama sonuç alamadıkları için darbe yapmak zorunda kaldılar." yargısını güçlendirmek için başvurulmuş bir manevra olarak düşünüldüğü kabul edilmektedir. Bizzat cuntabaşı Evren, muhtırayı verirken, sorunlara çare bulunacağı inancında olmadıklarını doğrulamakta, ama "başka çare kalmadığına da herkesi inandırmamız gerekiyordu" demektedir. (a.g.k, sf: 134)

Türkiye'deki demokratik yaşama ve güncel demokratik görevlerimize ilişkin yapacağımız bazı tesbitler bakımından muhtıra ve sonraki gelişmeler özellikle ilginçtir.

Muhtırayı veren cuntacılar Cumhurbaşkanı Korutürk'e niyetlerini açıklamakta bir sakınca görmemişlerdir.

Evren: "zorunlu kalınırsa, başka çare kalmazsa, el koyacağız. Gerekiyorsa TBMM'yi dağıtıp yeni bir danışma meclisi gibi bir şey kurulabilir." (a.g.k, s. 147)

Korutürk'ün, demokrasi düşmanı bu pervasızlığa karşı durumu şu olmuştur:

"–Bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. O da bugün, ülkenin çok kritik bir dönemden geçtiğidir. Başbakan olan kişi hazinenin 70 sente muhtaç olduğunu söylemiş kişidir. Ekonomik borç gırtlağa kadar çıkmıştır. Üstelik terör devlet gücünü tehdit ediyor. Bence böyle bir durumda müdahele iyi olmaz. Üstelik ben iki ay sonra ayrılıyorum. Şimdi sizin bu tip bir girişiminize katılmam, sanki görev süremi uzatmak istiyormuşum gibi bir intiba yaratır. Bunu kesinlikle istemem. Bence bir müdahele için çok hazırlıksızsınız. Ancak siz bunu mutlaka yapmak istiyor ve beni engel olarak görüyorsanız, o zaman istifa ederim." (a.g.k, s. 147-148)

Korutürk'ün, açığa çıkmış bir komplo karşısında takındığı bu tutum haklı olarak cuntacıların bir adım daha atmaları cüretini vermektedir. Esasen:

"–Hayır cumhurbaşkanım, kesinlikle size karşı değiliz ve sizin çekilmeniz de sözkonusu olamaz. Tam aksine, sizi engel değil, başımızda görmek istiyoruz." diyerek devlet başkanını da bu komploya, hatta başına geçmeye davet etmiştir.

Korutürk'ün bu davete cevabı dünya demokrasisi tarihine önemli bir katkı olmuştur.

"Olmaz arkadaşlar... Bana bir büyüğümüz olarak sorarsanız bu aşamada bir hareketi sakıncalı bulurum. Bakın, anarşi odak noktasına çıkmıştır. Ordu bununla belki başa çıkabilir. Ancak ekonomik çözümler daha ağırlaşacaktır. Yokluklar, halkın şikayetleri artacaktır. Kış içinde olmamız, bu durumu daha da güçleştirecektir.... bir şeyi unutmayın ki, tarihe bakarsanız görürsünüz, her müdahelenin bir zamanı vardır. Akaryakıtsızlıktan kamyonlar işlemiyor, beş kuruşsuzluktan, dövizsizlikten petrol alınamazken darbe yapılmaz. En basiti, çamurdan tanklarınızı hareket ettiremezsiniz. Döviz anlaşması yapılmaya çalışılan kurumların tümü, daha çok kaygılanıp geri çekilirler. Hazırlıksızsınız, kitaplarda bile darbelerin Mayıs Ekim döneminde yapıldığını görürsünüz... İşte bütün bunlardan dolayı bir süre daha bekleyin." (a.g.k, s. 148)

Kendisine "darbe" niyeti açıklanan ve bu darbeye "katılması" istenen "devlet başkanıdır", açıklayanlar da "devletin memurları". Teklifi alan, şu veya bu, mevcut kurumlaşma içinde, varlığını bir seçim sonucu, seçmenin oyuyla oluşmuş bir parlamentoya borçlu olan, bu parlamonto tarafından seçilmiş bir cumhurbaşkanıdır. Halbuki aldığı teklif, bu parlamenter rejimin yıkılmasına ilişkindir. Darbe teklifini alan devlet başkanı, başında bulunduğu rejimin temel hukuki dayanağı olan anayasaya bağlı olmaktan başka, anayasanın korunmasından ve uygulanmasından da birinci derecede sorumludur, ve aldığı teklif, cezası idam olarak belirlenmiş, "anayasayı ilga" teklifidir. Açıkçası, varlığını burjuva demokratik bir devlet örgütlenmesinden alan ve hiyerarşisinin en üst noktasında bulunan Cumhurbaşkanı, bu parlamenter düzeni yıkma teklifini hiç yadırgamamakta, sadece zamanlamayı yanlış bulduğu veya kendi kişiliği hakkında yanlış imajlar yaratabileceği gerekçesiyle bazı itirazlarda bulunmakta, fakat "eğer bir engel olarak görülüyorsa" kendisinin "çekilebileceği" teminatını vermektedir. Bununla da yetinmeyip suçlulara, akıl

hocalığı yapmakta ve "bu aşamada" değil, "Mayıs-Ekim döneminde darbe yapmalarının daha uygun olup, başarı şansını arttıracağını" uzun uzun anlatmaktadır. Darbe'nin "olmazlığına", "olamazlığına" ilişkin olarak herhangi bir hukuki, demokratik ve insani gerekçesi olmayan Cumhurbaşkanı'nın darbe girişimini başarısız kılacak ekonomik gerekçeler sayması, ancak bu ekonomik gerekçeler halledildiğinde başarı ihtimalinin artacağını belirtmesi, henüz hazırlıklarının tam olmadığı noktasında darbecileri uyarması, her halde seçimle oluşmuş parlamentosu bulunan her hangi bir rejimde ve ülkede olunacak bir şey değildir. Başında bulunduğu rejimin yıkılmasını değil de, yıkım girişiminin başarısızlığını "felâket" olarak gören ve dışında kalmayı, sadece "emekli olacağı gerekçesine" bağlayan ve cumhurbaşkanı olarak, aynı zamanda anayasa gereği ordunun da başı olan Korutürk'ü darbenin suçlularından biri olarak görmek gerekir. Çünkü anayasa gereği Korutürk'ün yapması gereken şey, hükümete durumu bildirip darbe hazırlığı içindeki generalleri res'en emekliye sevketmek ve adli kovuşturma için girişimlerde bulunmak olmalıydı.

"VAZGEÇİLMEZ UNSURLARIN" DURUMU NEDİR?

Darbecilerin, "muhtıra"da belirttikleri üzere, "ilga eylemi" tasarladıkları Anayasa'nın "vazgeçilmez unsurlarından" biri de, burjuvazinin değişik siyasal partileriydi. Bu partilerin, ilan edilmiş bir askeri darbe karşındaki durumları, Türkiye'deki demokrasinin niteliği ve daha çok, burjuvazinin demokrasi anlayışı hakkında oldukça ilginç bir görüntü sunmaktadır. Parlamento'yu, Hükümet'i ve siyasi partileri, ve bu kurumların hayatiyet temeli olan Anayasa'yı ortadan kaldırmayı hedef alan askeri darbe niyeti, Evren tarafından, devrin hükümet başkanı Demirel'in de önüne sürülmüş, ondan, demokratik rejim içinde yapılmayacağı, ancak yapılmadığında da bir "darbe bahanesi" olacağı bilinen geniş bir talepler manzumesini yerine getirmesi istenmiştir. Millet iradesinden başka güç ve meşruiyet tanımadığını sık sık belirten, sandık demokrasisinin erdemlerini göklere çıkaran, hatta kimi aklı evvellerce, ülkede "sivil yönetimin" ordudan özerkleşmesinin geleneksel bir uzantısı olarak algılanan Demirel'in, herhangi bir demokraside, "olamaz" değil, teklif edilmesi de olamaz olan istekler karşısında tutumu şu olmuştur:

"Öyle istekleriniz var ki, bu rejim içinde yapılamaz. İstiklâl mahkemeleri dönemine, Tunceli kanunları dönemine girilemez. Hukuk için ne gerekirse, Anayasa içinde kalmak üzere yaparım. Bazı şeyler var ki, bu Anayasa'yı değiştirirseniz dahi benden isteyemezsiniz, zira yapamam." (a.g.k, s. 161)

İşte böyle ve hepsi bu kadar! Liberalliği başkalarının yakıştırmasından ibaret kalsa bile, getirgetirdikleri tekliflerle ağır bir anayasa suçu işlemekte olan darbecilere, varlığını o Anayasa'ya borçlu bir başbakanın vereceği başka cevaplar da olmalıdır. Kaldı ki, Demirel, yalnız bir adam da değildir, arkasında bir siyasi partisi ve oyunu aldığı milyonlarca seçmeni bulunmaktadır, yahut böyle varsayılmalıdır!

Kendisine egemenlik sağladığı ölçüde "milli iradeden" yana olduğu, bu olmazsa, milli irade fâlan tanımadığı, seçimi kazanmış ve başbakan olmuş bir siyasi rakibi hakkında "...Allende gibi tasını tarağını toplayıp gider." diyerek, en ilkelinden bile olsa bir demokrasi kavramından yoksun bulunduğu ve kendi işine yaradığı ölçüde demokratik parlamenter rejimden yana olacağı yakinen bilenen Demirel'in, 12 Eylül faşist darbesindeki dolaylı ve dolaysız sorumluluğu, güncel siyasi demokrasi mücadelemiz açısından gözardı edilememesi gereken bir olgudur.

SOSYAL DEMOKRATLARIN DURUMU

Birand'ın toparladığı çerçeve içinde, faşist darbe hazırlıkları karşısında sosyal demokratların durumu daha bir netleşmektedir. Cumhurbaşkanı Korutürk'ün yahut Demirel ve partisinin, temsil ettikleri güçler bakımından demokrasiyi "vazgeçilir" görmeleri şaşırtıcı olmayabilir. Ancak, darbenin hedef aldığı "sivil toplumun" siyasal güçlerinin en büyüğü o sırada, bir sosyal demokrat parti olan CHP'dir ve en büyük demokrasi havarisi de, onun lideri Ecevit'tir. Türkiye'deki sosyal demokrat hareketin niteliğinin ve genel demokrasi anlayışının (demokrasiye ilişkin kültürün) tabii bir tezahürü olarak görmek gerekir ki, demokrasiyi rafa kaldırmaya matuf darbe hazırlığı karşısında CHP ve lideri panik içindedirler. Rejimin o günkü en büyük siyasi partisinin bile parlamenter rejimi savunmaya isteği ve mecali bulunmamaktadır. Böylesi sergüzeştici generaller her yerde, sözgelimi İspanya'da da çıkmış, parlamentoyu basıp demokratik rejimi silahla avlamayı denemişlerdir. Ancak, bazen bir namuslu (cesur bir demokrat değil) parlamenterin çıkıp yiğitçe direnmesi, rejimi dayandığı bıçak sırtı konumda faşizme sürüklenmekten kurtarabilmiştir. Ya da, demokrasiye boyun eğdirmeye çalışan Ziya-ül Hak gibi ABD uşağı bir generalin önüne sürdüğü "kelle-onur" ikilemi içinde "onuru" seçen Butto gibi sosyal demokratlara rastlanmaktadır. Ecevit ve partisinin Evren çetesine karşı cesurca bir tutum almaları ve demokratlığın asgari gereklerini yerine getirmeleri bir kenara, Cunta örgütlenmesi sosyal demokrasinin yüreğine

(Devamı 15. sayfada)

"GÜNDEM"DEKİ ANTİKOMÜNİZMİN "YENİ" OLANI

Gazetemizin bir önceki Eylül 1984 sayısında, Yeni Gündem dergisinin demokrasi için çaba sarfedecek "liberal bir burjuva" arama simyacılığını ele alarak, böylesi umutların beyhudeliğini göstermiş ve bu tür bir eğilimin, –bir bakıma ister istemez– anti-sovyetik ve anti-komünist bir tutumun eşliğinde rasyonalize ve sistematize edilmek istendiğini belirterek, Yeni Gündemciler'in bu yanının ileriki bir yazımızın konusu olacağını ifade etmiştik.

Sözkonusu yazımızın yayınlanmasından bu yana Y.Gündem'in 4 sayısı daha çıktı ve dergi 16-31 1984 tarihli 12. sayısından sonra sıkıyönetim tarafından kapatıldı. Y.Gündem'in bu son 4 sayısı, öncekilerle kıyaslandığında, muhteva bakımından göze çarpacak kadar nisbi bir farklılık gösteriyor. Demokratlık edebilecek liberal bir burjuva kesimi arama çabaları bir hayli azalırken, anti-komünist ve anti-sovyetik yazılara pek rastlanmaz oldu. Öyle ki, kapatılmaya yolaçan son sayıda, demokrasiyi savunmak –hem de son derece tok ve cesur bir tarzda– yine bir solcuya, Aziz Nesin'e düşerken, M.Belge'nin, sorduğu sorularla bir hayli sıkıştırmasına rağmen, anti-komünizm ve anti-sovyetizm yapılmayan bir Çetin Altan röportajının yer aldığı görüldü.

Bu gelişmenin sebebini tam olarak kestirmek kolay değil. Belki Yeni Gündemciler her iki tutumlarında –liberal burjuvalar bulmak ve anti-komünizm yapmak– "aşırı" gittiklerini düşündüler ve daha itidalli bir yol izlemeyi uygun gördüler. Yahut da Türkiye'de "sol" adına demokrat bir burjuva kesimi aramanın ve "soldan" anti-sovyetizm yapmanın ilerici ve solcu okurlar indinde hiç de makbule geçmediğinin –tiraj, okur mektubu v.b olgularla– farkına vardılar. Birisi veya ötekisi, yahut ikisi de birlikte ve bizim aklımıza gelmeyen başka faktörlerle beraber, Yeni Gündem'in bu durumu gözönüne alınıp onun anti-komünizminin eleştirisinden vazgeçilebilinirdi. Hatta derginin yasaklanmış olması nedeniyle böyle bir eleştirinin zorunluluğunun ortadan kalktığı dahi düşünülebilirdi. Bütün bunlara rağmen biz, yine de Yeni Gündem'den yeralan anti-sovyetizmin ve anti-komünizmin eleştirilmesini gerekli görüyoruz. Çünkü içinden geçmekte olduğumuz dönemin özgül şartları, Y.Gündem kanalından olmasa bile bir başka yerden (veya yerlerden) benzeri tutumların gün yüzüne çıkmaları için oldukça müsait bir ortam yaratmaktadır. Kaldı ki Y.Gündem üzerindeki yasak her an kalkabilir –ki halisâne dileğimiz budur– ve Y.Gündemciler yine "soldan" anti-komünizm yapmağa devam edebilirler.

İncelememize geçmeden önce Yeni Gündem'in anti-komünizmi ve anti-sovyetizmi ile ilgili bazı çarpıcı örnekler vermek istiyoruz. Böylece, Yeni Gündem okumamış okuyucuların, Yeni Gündemciler'in bu tutumları hakkında bir kanaat edinmeleri mümkün olabilecektir. Kaldı ki, bu alıntılar eleştirilerimize de mesnet teşkil ettikleri için okuyucuya ayrıca kolaylık sağlayacaklardır:

"İki toplumun (kapitalist ve sosyalist) 'sınıfsal' totolojilere girişmeden, sade insan gözünden yapılacak bir mukayesesi –günlük hayatın dünyevi teferrüatının kalitesi, bir politik sistemin gerçek yargıcıdır–, bu gerçeği çıkaracaktır. Alkol kullanımı, kadının toplumsal yeri, boşanmalar, haftalık çalışma süresi gibi basit görünse de toplumsal mutluluğun mihenk taşı sahalar, bu sistemlerin pek de farklı olmadığını ortaya koyacaktır. Öyleyse 'sosyalist inşa' uğruna katlanılan bunca sıkıntı, ölen milyonlarca insan niyeydi? Bu bakımdan, bir beladan kaçarken daha kötüsüne yakalanmama konusunda Orwell'in ikazı önem kazanmaktadır." ("George Orwell'in ilginç solculuğu", Sabahattin Sakman Yeni Gündem, Sayı 1)

***

"Komintern komünizmine gelince, Marx'a dayandığını, ondan kaynaklandığını ileri sürüyorsa da, Komintern komünizmi Leninizme dayanmaktadır. Marx'ın duygun ve üreten insandan kaynaklanan, kendisinin gerçek hümanizma dediği felsefesine sırt çevrilerek de proletaryanın yığınsal ve 'kendiliğinden' haraketi bir yana itilerek; bunların yerine, işçi sınıfına 'dışardan' bilinç aktaracak 'öncü'ler ve katı merkezci, asker disiplinli, tepeden inmeci, Leninist örgüt modeli getirilmiştir. 67 yıllık Sovyet denemesi gözler önünde dururken komünist partilerin ilerici bir düzeni savunduklarını söylemeye insanın dili varmıyor." ('Sosyal Demokrat Partilere Türkiye'de İhtiyaç Yoktur", M.Ali Aybar, Y.Gündem, Sayı 2)

***

"Marx'ın ütopyasıyla tutarlı bir politika teorisini üretebildiğini söylemek olanaksızdır... varolan sosyalizmlerin de Marksist denebilecek bir politika teorisinin pratiğinin ürünleri olduğunu söyleyecek durumda da değilim. Sosyalizm, eşitsizlikler, adaletsizlikler, hürriyetsizlikler üreten bir 'yeni' medeniyet olamaz." ("Sosyal Demokrasi, Sosyalizm ve demokrasinin arasına giremez." Aydın Köymen, Y.Gündem, Sayı 3)

***

"Türkiye'de demokrasiyi dışlayan projeler daha önce de üretildi. Şu ya da bu şekilde mevcut 'reel sosyalist' düzenlerle özdeşleşen hareketlerin toplumun marjında hep varolacağını öngörüyorum..." ("Solun tarihsel kökenleri yöneticilerde değil, yönetilenlerde aranmalı" A.Savaş Akat, Y.Gündem, Sayı 3)

***

"Giderek bir korkumu belirtmek istiyorum. Diyalektiğe açıkça karşı çıkması, Engels'i eleştirmesi, tarihi

maddeciliğin dönüştürdüğü doğmayı yıkmaya çalışması, ortodoks düşüncenin Monod'a yönelteceği bir dizi ucuz eleştirinin odak noktalarını oluşturacaktır. Bunlardan yılmamak gerekiyor. Monod sosyalist; ondan ortodokslar için bir numaralı düşman o. Bilim ve özgürlüğü her görüldüğü yerde boğmayı kendilerine şiar edenler bizim Monod'dan bilim ve özgürlüğü öğnenmemizden korkacaklar doğallıkla." ("Jacques Monod'un Türk aydınına uzattığı el", A.Savaş Akat, Y. Gündem, Sayı 3)

***

".... Sovyetler Birliği'nde gençlerin oluşturduğu tiyatro ve caz gruplarına, futbol takımlarının kurduğu izinsiz gruplara, kiliseye giderek artan ilgiye bakarsak, muhalefet hareketinin hem değişik biçimler aldığını, hem de daha yaygınlaştığını söyleyebiliriz." ...."Umutsuzluğun yolaçtığı yoğun alkolizmi de olumsuz bir muhalefet biçimi olarak düşünürsek, Sovyet toplumunun 'parlak bir gelecek'e yönelmekten çok uzak olduğunu itiraf etmek gerekiyor." ("Sovyet Sisteminde bir 'insan'", Seyfettin Gürsel, Y.Gündem, Sayı 4)

***

"1956 yılında Sovyetler Macaristan'ı işgal ederken, tüm Avrupa Komünist partileri bu işgali kayıtsız şartsız onaylamışlardı."

(.........)

" 'Avrokomünizm' 21 Ağustos 1968 günü sabaha karşı Sovyet tankları Çekoslovakya'ya girip Dubçek tutuklandığı zaman doğdu.

Olayın bir başka yüzü daha vardı. Bu zaman süresinde, Sovyetler Birliği'nin ekonomik ve sosyal üstünlüğü efsanesi yavaş yavaş yıkılmaktaydı. Sovyetler, iddia edildiği gibi 'neo-kapitalist' rakiplerinden hiç de ileri değildiler. Öte yandan Sovyet toplumunun kültürel kısırlığı ve cazibesizliği de ortaya çıkmaktaydı. Sovyet toplumunda canlı, yaşayan bir öge olan muhalefetse şiddetle bastırılıyordu." ("Sovyet tankları Çekoslavakya'da", Nejat Bayramoğlu,Y.Gündem, Sayı 5)

***

"Polonya dahil olmak üzere, Doğu Avrupa ülkelerinde yönetimlerin daha önce karşılaştıkları klasik senaryo şematik olarak şu perdelerden oluşuyordu: Grevler-Gösteriler-Komünist Parti'de çözülme-Ayaklanma-Yerli ve 'kardeş' silahlı kuvvetlerin müdahelesi-Kanlı bir baskıyla toplumsal muhalefetin sindirilmesi. Bundan sonra sorun, 'normalleştirilmiş' bir toplumu uzun yıllar yönetmekten ibaretti.... Dayanışma Sendikası... Sovyet işgaline yolaçacak eylemlerden kaçınmasını iyi bildi. Gerçi Sovyet yöneticileri geçmişte bundan daha azı için müdahaleleri göze alabilmişlerdi. Ama 80'li yıllarda bir askeri müdahalenin gerek sosyalist blok dışındaki komünist partilerle ilişkilere, gerekse Batı'yla kör topal sürdürülmeye çalışılan yumuşama politikasına yapacağı olumsuz etkiler, Sovyet yöneticilerini geri dönülemeyecek bir eylemden alıkoyuyordu. Bir de, Sovyet işgaline Polanyalıların göstereceği direnmenin yolaçaçağı maliyet de dikkate alınmoş olmalı." ("Jaruzelski'nin İMF'ye sunduğu 'iyi hal' belgesi: Siyasi tutuklulara af", Seyfettin Gürsel, Y.Gündem, Sayı 8)

Görüldüğü gibi Y.Gündem'in kimi yazarları, bazen kaba bir şekilde, yaşayan sosyalizme veryansın etmektedirler. Diğer bazıları ise, belki de yine varolan sosyalizme bakış açılarından yola çıkarak bilimsel sosyalizmi eleştirmekte ve reddetmektedirler. Ve bütün bunlar genel yönetmenliğini M.Belge'nin üstlendiği bir yayında, bir bakıma "soldan" yapılmaktadır. Resmi ağızlardan, boyalı basına dek en yoğun sosyalizm düşmanlığının sürdürüldüğü bir ortamda, "bu koroya bir de 'sol'dan katılanlar olmuş, ne önemi var?" diyemeyiz. Çünkü ötekilerin anti-komünizmi, bir bakıma onların doğal uzantısıdır ve çoğumuz böylesine karşı bağışıklıdır. Oysa Y.Gündem türü anti-komünizm, meseleleri yeterince bilmeyenler için yanıltıcı izlenimlere yolaçabilir.

ANTİKOMÜNİZM YAPMANIN AVANTAJI

Tabii Y.Gündemciler böylesi bir "tartışma"da bir hayli avantajlıdırlar. Çünkü onlar anti-komünizmi, hele anti-sovyetizmi hiç bir engelle karşılaşmaksızın yapabilirler, hatta böylesi, onlara mevcut rejimin gözünde muhkem bir meşruiyet kazandırır. Oysa bizim imkanlarımız son derece kısıtlıdır. Çünkü komünizmin ne olduğunu, yaşayan sosyalizmin ne anlama geldiğini ve gerçek durumunu açık açık ifade edemeyiz, faşist düzen bunlara elvermez. Bu nedenle ancak illegal yayın vasıtasıyla görüşlerimizi dile getirmek zorundayız. Bunun da önemli bir handikap olduğu besbellidir. Tabii bu bir sızlanma değildir, durum tespitidir. Sınıf mücadelesinin şu veya bu evresinde, o veya öteki kapsamında, bu mücadelenin kuralları geçerlidir. Ve Yeni Gündem'in anti-komünizmine karşı diyeceklerimiz de sınıf mücadelesinin bir parçasıdır. Hal böyle olunca görüşlerini açık açık dile getirmeleri mümkün olmayanlara karşı yayın yapmanın, okuyucu açısından ne ölçüde sempati –ya da antipati– uyandıracağını dikkate almak Y.Gündem yazarlarının bileceği iştir.

Y.Gündemciler, alıntılardan görüldüğü gibi anti-sovyetizm ve anti-komünizm yaparken, bunu yaşayan sosyalizmin kapsamlı bir incelemesine dayandırmadıkları gibi Marksizm-Leninizmin esaslı bir eleştirisine de girişmemektedir. Bütün yaptıkları Sovyetler Birliği'ne amiyane bir edayla çatmak ve bilimsel sosyalizmi pestenkerani bahanelerle reddetmektir. Ve bütün bunlar demokrasi uğruna yapılmaktadır. Kastedilen demokrasi "Batı'nın çoğulcu demokrasisi" dir, kimilerinde ise giderek "sol bir demokrasi"dir, "sosyalist demokrasi"dir.

Bütün bu nedenlerle biz bu yayınımızda, yaşayan sosyalizmle ilgili "tespitler"e hiç değinmeyeceğiz. Çünkü sosyalizmin ve kapitalizmin kıyasıya mücadele ettikleri, son derece karmaşık bir geçiş dönemine "Marx'ın kehaneti gerçekleşmedi, ne Batı'ya sosyalizm geldi, ne de Doğu sosyalizmi becerebildi." şeklinde bakan sığ ve düz mantıklarla polemik yapmak mümkün olmadığı gibi bundan fazla bir yarar da çıkmaz. Bu sebepten biz, Y.Gündemciler'in anti-komünizminin demokrasi mücadelesi

açısından ne gibi bir işlev göreceğine ışık tutmayı —çünkü Y. Gündem de demokrasi istiyor— daha yerinde buluyoruz.

Yeni Gündemciler'in anti-sovyetizminin ilk —ve Türkiye açısından şu anda en canalıcı— mesajı şu: "K o m ü n i s t l e r d e m o k r a t d e ğ i l d i r l e r v e o l a m a z l a r." Neden? "Çünkü sosyalist ülkelerde iktidarda olan komünist partileri tümüyle demokrasiyi dışlamışlardır, bu yüzden sosyalist ülkelerde totaliter rejimler vardır, kişi hak ve özgürlükleri tümüyle ortadan kaldırılmıştır, devlete hakim olan parti tek kadir-i mutlaktır, o —dolayısıyla partiyi yönetenler— ne derse o olur, ve ilh, ve ilh..."

Bu hüküm Türkiye ile birlikte gözönüne alındığında ortaya çıkan sonuç şudur: "Türkiye'de de kimler ki proletarya enternasyonalizminin doğrultusunda sosyalist bir politika gütmektedirler, kimler ki dünya sosyalist sistemini, dünya devrimci sürecinin esas gücü kabul etmektedirler —ki biz böyleyiz— onlar kişi hak ve özgürlüklerine saygılı değillerdir, bunlara asla önem vermezler ve ellerine fırsat geçer geçmez proletarya diktatörlüğü adına halkı inim inim inletirler." Y.Gündem'deki anti-komünizmin, kelimesi kelimesine böyle demese dahi vardığı yer aynen budur.

Burada hemen iki noktaya parmak basmak gerekir. Birincisi böylesi bir değerlendirme gerçekle taban tabana zıttır. Çünkü 12 Eylül darbesinden bu yana demokratik hak ve özgürlükler için en cansiperane, en kararlı ve ısrarlı mücadeleyi sürdürenler hemen sadece komünistler olmuşlardır. Oysa demokrasinin bunca meraklısı Y.Gündemciler yıllar boyu bir kenarda âtıl durup Evren ve hempalarının kendiliğinden çekilip gitmelerini beklemişler, ancak 6 Kasım 1983 seçimlerinden sonra faşizmin, artık parlamentoyu da "önüne" alarak kalıcılaştığını gördüklerinde, Aziz Nesin'in önayak olduğu "Aydınlar Dilekçesi" için davranabilmişlerdir. Bu arada 12 Eylül 1980'den bu yana sürdürülen antifaşist-demokratik mücadelede TSİP'lilerin de içinde bulunduğu binlerce komünist işkenceden, zulümden ve hapishanelerden geçmiştir. Hâlâ daha "operasyonların" ardı arkası kesilmemekte, yeni yeni tutuklamalar olmakta, ardı ardına mahkumiyetler verilmektedir. Bu durumda komünistlerin, hiç de inanmadıkları ve hoşlanmadıkları demokratik hak ve özgürlükler uğruna bunca cefayı nasıl olup da göze aldıkları sorusuna cevap bulmak, Y.Gündem'in anti-komünizm yapan yazarlarına düşmektedir!

Meselenin ikinci yanı ise komünistlerin demokrasi anlayışına ilişkindir. Okuyucuya bıkkınlık getirecek kadar işlediğimiz bu konuda, demek ki yine bir kaç noktaya dikkati çekmek gerekmektedir. Hep söylüyoruz, kağıt üzerinde ne kadar yaygın ve kapsamlı da olsa, üretim araçlarının özel mülkiyetinin esas olduğu bir toplumda, demokrasi geniş yığınlara mal olamaz, çalışan insanların demokratik hak ve özgürlüklerden gerçekten istifade etmeleri, bunları bilinçli bir şekilde kendi sınıf çıkarları doğrultusunda sömürü ve baskıya son verecek bir mekanizma haline getirmeleri gerçekleşemez. Gelişkin kapitalist ülkelerin Ekim Devrimi'nden bu yana geçirdikleri ve geçirmekte oldukları süreç bunun somut kanıtıdır. Bunun için de biz üretim araçlarının özel mülkiyetine son vereceğiz. Ki buna tekabül eden demokrasi, burjuva demokrasisi değil, proleter nitelikli bir demokrasidir. Evet, bu da bütün demokrasiler gibi bir diktatörlüktür ama aynı zamanda o ana kadar tarihin kaydettiği en geniş tabanlı demokrasidir. İşçilerin demokrasisidir, emekçi köylülerin demokrasisidir, tüm çalışan insanların demokrasisidir. Ve bu demokrasideki demokratik hak ve özgürlükler, genel kapsamıyla, bizler, yani komünistler tarafından keşfedilmiş şeyler de değildir. Eskiden esas anlamda egemen bir azınlığın hükmünü sürdürmesine yarayan bu haklar, şimdi geniş bir çalışanlar demokrasisinin hizmetine girmişlerdir. Artık toplum bu yığınlar temelinde yeniden örgütleneceği için de demokratik hak ve özgürlükler komünistler için son derece hayati bir önem taşır.

Lenin'in de defalarca altını çizdiği gibi demokratik hak ve özgürlükler, işçi sınıfına, onun müttefiklerine daha muhalefette iken elzemdir. Üstelik bu elzemlik, proletarya ne kadar çok demokratik hak ve özgürlükle donanmış olursa, o ölçüde iktidar mücadelesinin gelişip yetkinleşebileceği için değil, —ki bu da son derece önemli bir faktördür— fakat esas anlamda iktidara geldikten sonra kendi demokrasisini kurup işletebilmesi içindir.

Y.Gündemciler bu kategorik doğruları, sadece Marksizmin ışık tuttuğu değil, hayatın kendisinin de isbatladığı gerçekleri bilmezler mi? Pek bilmeyiz, ama bize şöyle cevap vereceklerini duyar gibi oluyoruz. "Sen istediğin kadar teorik varsayımlarla uğraş, bugün ne Sovyetler Birliği'nde, ne de öteki sosyalist ülkelerde kişi hak ve özgürlükleri fiilen mevcuttur." Tabii böylesine "katarakt"lı bir gözle tartışmak olası değildir. En geniş yığınların, en etkin bir şekilde a'sından z'sine kadar fikir ve karar oluşturma mekanizmalarına kazanılması, toplumun aşağıdan yukarıya doğru organize edilip yönlendirilmesi için sürdürülen çalışmalara, geçiş döneminde çıkması kaçınılmaz aksamaların giderilmesi için kitlelerin yaratıcı çabalarının ve katılımının harekete geçirilmesi için yürütülen gayretlere gözler kapanıp kulaklar tıkandı mıydı, söylenecek söz kalmaz. Yeni Gündemciler hiç olmazsa şu soruları sormalıdırlar kendilerine:

"Geçmişlerinde demokratik hak ve özgürlükler için, sosyalizm için cansiperane mücadele veren, demokratik hak ve özgür-

lüklerin bir numaralı düşmanı Alman faşizmini tepeleyen halklar, nasıl olmaktadır da, şimdi kendilerini kişi hak ve özgürlüklerden dahi mahrum kılan bir yönetime kuzu kuzu katlanmaktadırlar, dahası nasıl olmaktadır da aynı yönetimleri % 100'e varan oy oranlarıyla desteklemektedirler? O Komünist partileri hatta onların politbüroları nasıl öylesine amansız diktatörlerden oluşmaktadır ki, nasıl uhrevi güçlerle donatılmışlardır ki, onca diktatörlüklere dünyayı cehennem eden o örgütlü yığınlar, bu kimselerin hakkından gelememektedirler, tam tersine böylesi diktatörlere büyük saygı ve sevgi duyulmaktadır?"

DİYALEKTİĞİ REDDETMENİN ANLAMI

Yeni Gündemciler yaşayan sosyalizme karşı çıkmakla kalmamakta, giderek Marksizmi, onun işleyiş mekanizması olan diyalektiği de reddetmektedirler:

"Düzenlilik ve neden-sonuç ilişkisi, bilim düşüncesinin temelini oluşturur. Doğa bilimlerinin hızla ilerlemesinden gelen bu düşünceyi, Marx, Hegel'in diyalektiğiyle bağdaştırdı; diyalektiği ayakları üzerine bastırarak. Ama Hegel diyalektiğinin gerçekten yere basması için, maddenin, doğanın diyalektik yapıda, diyalektik çelişkiden kaynaklanan bir hareket içinde olması gerekir... Oysa aradan 140 yıl geçtiği halde, doğanın diyalektik yapıda olduğu bilim adamlarınca doğrulanmamıştır." (Sosyal Demokrat Partilere Türkiye'de İhtiyaç Yoktur", M.Ali Aybar, Y.Gündem, Sayı 2)

***

"... ama 'epik tiyatro' sürüyor. Bir yandan da diyalektik mataryalizmin bilimsel geçerliliği tartışılıyor artık kimi çevrelerde. Tartışma diyalektiğin aleyhinde sonuçlanırsa, bu teori üzerine bina edilen 'epik tiyatro' kavramı ne olacaktır?" ("Vasıf Öngören ve Türk Tiyatrosundaki yeri", Nejat Bayramoğlu, Sayı 3)

Dünyada diyalektiği kabul etmeyen veya reddeden pekçok kimse vardır. Ama Y.Gündemciler, sanki Marksizmin içinde kalarak diyalektiği reddediyorlarmış izlenimi vermektedirler. Onun için bu konuya da kısaca değinmek gerekir. Bu noktada da amacımız, diyalektik metodun evrensel geçerliliğini kanıtlamak olmayacaktır. Çünkü Marksist diyalektik yüz yılı aşkın bir süredir taarruz altındadır. Ve bu taarruzlara hiç sarsılmadan karşı koymaktadır. Çünkü gücünü hayatın kendisinden, olup bitenlere açıklık getiren yegane doğru metod olmasından almaktadır. Her geçen gün bilimsel gelişmelerin önü diyalektik metod sayesinde daha bir açılmaktadır.

Bizim için önemli olan diyalektiğin reddinin bugün Türkiye somutunda ne anlama geldiğidir.

Bilinir, diyalektik metodun tarihi materyalizme uygulanmasının en canalıcı sonuçlarından birisi, Marx'ın ünlü "Kapitalist Birikimin Genel Kanunu"dur. Bu kanunun özü, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin *UZLAŞMAZ* olduğu, dolayısıyla bu çelişkinin, ancak proletaryanın, burjuvazinin sınıf olarak varlığına son vermesiyle, yani sosyalist bir devrimle çözüleceğidir. İşte diyalektiği reddetmenin püf noktası buradadır. Çünkü diyalektiği reddetmek demek, antagonist çelişkinin, zıtlardan birisinin ortadan kalkmasıyla çözüme ulaşabileceği, böylece bir nitel sıçramaya uğranacağı vb., diyalektiğin belli başlı ilkelerinden de vazgeçmek demektir. İlk ağızda pek masum ve ilmi bir tartışmayı andırır gibi gözüken diyalektiğin reddinin toplumsal plandaki anlamı, sosyalizmin reddi, kapitalizmin ebedileştirilmesi demektir. Ki Bernstein'dan bu yana yüz küsür yıldır önce revizyonizmin, sonra sosyal demokrasinin de yaptığı bu olmuştur. Diyalektiği reddetmek demek, somut toplumsal planda proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin *UZLAŞMAZ* olduğunu reddetmek demektir. Bunun da mantıki sonucu bu iki sınıfın ilelebet birlikte yaşayabilecekleri, sosyalist devrime gerek olmadığı ve dolayısıyla kapitalizmin yerini kaçınılmaz olarak sosyalizme bırakacağı tezinin doğru olmadığıdır.

"Kapitalist Birikimin Genel Kanunu"na bakış açısı Marksistlerle sosyal demokratların politikalarını ayırdeden en temel mihenk taşıdır. İLKE'nin Hâziran 1973 tarihli 78. sayısında yayınlanan İnsan Olan Hiç Kimse Marx'a Kayıtsız Kalamaz başlıklı yazıda bu konu şöyle dile getirilmiştir:

"Günümüz marksistlerinin üzerinde ısrarla durmaları gereken en önemli konulardan birisi, Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun bu günkü dünyada işleyiş şeklidir. Bu nokta son derece önemlidir, çünkü — yazımızın baş kısmında da gördük — proletaryanın burjuvaziyle olan çelişkisinin antagonistliği ve dolayısıyla ancak ve ancak devrimle — şu veya bu şekilde burjuvazinin mülksüzleştirilmesi anlamında devrimle — çözülebileceği, bu sosyal kanundan kaynaklanmaktadır. İktidar mücadelesinde marksistleri, sosyal demokratlardan ayırdeden nitel fark da yine bu kanuna karşı takınılan tavırdan ileri gelmektedir.

Sosyal demokrasi Marx'ın bu kanununu reddeder ve proletarya ile burjuvazi arasındaki uçurumun sosyal reformlarla kapatılabileceğini, sosyal refah devletinde herkesin zenginliklerden pay alabileceğini, dolayısıyla üretim araçlarının burjuva mülkiyetine son vermenin gerekli olmadığını iddia eder. Böylece sınıf uzlaşmacılığını ve dolayısıyla kapitalist düzenin devamını savunur." (İLKE, Haziran 1983, sayı: 78, sf: 80)

Amacımız diyalektiği reddedenlerin sosyal demokrat olduklarını kanıtlamak değildir. Zaten böylesi doğru da olmaz. Çünkü diyalektiğe karşı çıkanlar sadece sosyal demokratlar değil, tüm burjuva siyasi akımlarıdır. Ama diyalektiği reddedenler adı sosyaliste, solcuya çıkmış kimseler ise ve hâlâ daha sol adına ahkam kesiyorlarsa, onların solculuğunun sosyal demokratlıktan ileri giden bir yanı olmadığı da besbellidir.

Tabii sosyal demokratlığın da asgari bazı ölçüleri vardır. Sözgelimi faşizm altında susmamak

ve her türlü imkanı deneyip, demokratik haklar için mücadele etmek, üstelik bunu, komünistleri kötüleyip, dışlayarak değil, onlarla birlikte yapmak, demokrasi mücadelesi için esas potansiyeli burjuvazi içinde değil, çalışan yığınlarda aramak, demokrasinin gelmiş geçmiş en büyük düşmanı faşizme karşı verdiği ölüm kalım savaşında 10 milyonlarca evladını kaybetmiş Sovyetler Birliği'ne, hiç olmazsa insanlığa bu yeri doldurulamaz hizmeti için biraz saygı duymak ve ilh... Yeni Gündem şayet yeniden yayına başlarsa, okurun ondan beklediklerinin asgari bunlar olduğunu umarız kavramış olarak yola çıkacaktır.

12 EYLÜL 04.00

(10. sayfadan devam)

kadar genişlemiş, partinin en mutemet adamlarından Orhan Eyüpoğlu, Mehmet Can, Hasan Esat Işık vb. önde gelen isimlerini yanına almıştır. Eğer siyasi dengeler elverseydi ve faktörler yanyana dizilebilseydi, 12 Eylül faşist darbesinin sivil kadroları arasında pek çok sosyal demokratın yeralacağı muhakkaktı. Nitekim 12 Mart'ın sivil hükümetlerinde görev alan "ilericilerin" sayısı hiç de az olmamıştı.

Bu vesileyle Türkiye'deki demokrasi geleneğinin ve buna ilişkin siyasal yapılanmaların bazı karakteristik yanlarının altını çizecek olursak şunu görürüz. Burjuva demokrasileri "faşizme dönüşmez" fakat faşizm tarafından yıkılabilirler ki, bu devlet yapısının büyük oranda değişimidir. Dolayısıyla faşizm, burjuva demokratik kurumlarla ve siyasi partilerle de çatışmayı göze almaksızın iktidara oynıyamaz. Halk muhalefet güçlerinin yanı sıra, faşizme karşı burjuva demokratik yapının bizzat kendisinin de bir direnç göstermesi doğal ve kaçınılmazdır.

Ne ki, Türkiye'yi bu genel şemanın dışında düşünmemizi teşvik eden özel bir durum sözkonusudur ve bu durum, 12 Eylül öncesinde ve sonrasında, somut siyasi süreçler içinde bütün ayrıntılarına kadar bir kere daha yaşanmıştır. Tarihten devraldığı katılımla ve kendi bünyesinden çıkardığı oluşumlarla Türkiye burjuva demokrasisi kurumlaşmaktan somut sınıf ilişkeleri planında ayağını yere basmaktan uzak kalmıştır.

Tabii demokrasinin Türkiye toplumundaki nisbi iğretiliği, ne demokrasi düşmanlarına meşruiyet kazandırır, ne de cuntacıların halka karşı işledikleri ve işlemeye devam ettikleri suçlar için hafifletici sebep olabilir. Yaptığımız bir durum tespitidir ve bu tesbitin açıkça gosterdiği de egemen sınıf ve tabakaların, özellikle burjuvaziden demokratlığın nebzesini beklemenin abesle iştigal olduğudur. Bunda da şaşılacak bir taraf yoktur. Çünkü Türkiye'de burjuvazi, kendisi için dahi demokratik hak ve özgürlüklere hemen hiç ihtiyaç duymamıştır. Toplumsal yaygınlık anlamında demokratik hak ve özgürlüklerden en fazla istifade edecek ve onlara herkesten önce çok ihtiyaç duyacak geniş yığınlar ise, bu hak ve özgürlükleri benimseyecek, onlara sahip çıkacak, onları savunacak örgütlü yığınsal mücadele imkanlarını yaratmakta bir hayli yetersiz kalmışlardır. Türkiye'de demokratik hak ve özgürlükler, olduğu kadarıyla kısmen çalışan insanların baskısıyla, kısmen de Türkiye toplumunun eriştiği sosyal ve ekonomik seviyesi, onun dış dünya ile ilişkilerine denk düşecek şekilde gündeme gelmiştir. Böyle olunca da demokrasinin anadan doğma düşmanı olan burjuvazi, ne zaman darda kalsa, yani demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmağa başlayan yığınlar ne zaman biraz fazla hareketlense –ki bu olgu aynı zamanda ve doğal olarak ekonomik kriz dönemlerine tekabül etmektedir– hemen daima çareyi orduya davetiye çıkarmakta bulmuştur. Çünkü habasetin, demokratik hak ve özgürlüklerin aşırı bir şekilde kullanılmasından kaynaklandığını hiç dilinden düşürmeyen burjuvazinin bu tür davetiyeleri ise, Türkiye toplumunda demokrasinin zaten iğreti durduğuna inanan askerler için yönetime el koymayı bir "hak" haline getirmiştir. Böylece devletin, onun en temel unsuru olan ordu vasıtasıyla demokrasi üzerine balyozunu indirmesi bir çeşit toplumsal meşruiyet kazanmıştır. Ve sokakdaki insan da, kendi askerlik görevi sırasında etinde kemiğinde yaşadığı "askeriye üslubu"nun, demokrasiyi tuzla buz etmesi hakkını nerdeyse mazur görür hale gelmiştir.

Ne ki 12 Eylül ile gelen sürekli zorbalık, demokratik hak ve özgürlüklerin toplumda asıl kimler için hayati öneme sahip olduğunu daha bir açığa çıkartmakta ve generallerin demokrasinin doğal alternatifi değil, onun mezar kazıcıları oldukları gerçeğinin gün yüzüne çıkmasına hizmet etmektedir. Ve bir kere daha anlaşılmaktadır ki, işçi sınıfının, demokrasi mücadelesinde dahi kendi göbeğini kesmesinden ve böylece milyonlarca çalışan insana, onların oluşturacakları demokrasi güçlerine öncülük etmesinden başka çare yoktur.

KİTLELERLE HÜKÜMET...

(Baştarafı 16. sayfada)

sel amaçlara ulaşılması isteniyorsa, birbirlerine muhtaç olduklarını göstermiştir. Hükümetin demokratik ve halk karakteri bir kere daha kanıtlanmıştır. Bu hükümet esas olarak örgütlü sendikal hareketin desteğinden, onun militan eylemlerinden ve kitlesel onayından kaynaklanmıştır. BİM ile hükümet arasında bir anlaşmaya varılması ülkenin tarihsel gelişim çizgisini tersine çevirmek isteyenlerle, gelişmede bir "sıçramanın" mümkün olduğunu keskin sloganlarla ileri süren gürültücü kesimin planlarını altüst etmiştir.

KİTLELERLE HÜKÜMET ARASINDAKİ BAĞLAR KORUNMALIDIR

Amerikan emperyalizminin kendi arka bahçesi gözüyle baktığı Latin Amerika ülkelerinden bir çoğunda olduğu gibi Bolivya'da da Haziran 1980'de bir askeri darbe yapılmış General Luis Garcia Meza iktidara kanlı bir biçimde el koymuştu. En az "yirmi yıl" iktidarda kalmayı planlayan diktatörlük başta işçi sınıfının geniş grevleri olmak üzere halk muhalefetinin örgütlü direnci karşısında dağılmış ve 1982 Ekim'inde ülkede genel seçimler yapılmıştı. Bu seçimlere daha 1978 yılında kurulan Demokratik Halk Birliği Cephesi (DHBC) adayları tek listeyle katılmış ve adaylardan Silas Zuazo Cumhurbaşkanlığını, Paz Zamora Başbakanlığı kazanmıştı. Cephe kendi içinde iki hareketi barındırıyordu: Cumhurbaşkanı Zuazo'nun lideri bulunduğu Sol Ulusal Devrimci Hareket ile içinde Bolivya Komünist Partisi'nin de yeraldığı ve liderliğini Paz Zamora'nın yaptığı Sol Devrimci Hareket.

İktidardaki cephe hükümetinde iki komünist bakan yer alıyor.

Komünist Partisi Bolivya işçi sendikaları konfederasyonu, Bolivya İşçi Merkezi'nde öncü bir role sahip bulunuyor.

Bolivya Komünist Partisi'nin organı olan Unidat'ta yayınlanan aşağıdaki yazı, Bolivya İşçi Merkezi ile hükümet arasındaki görüşmelerin olumlu bir şekilde sonuçlandığını, böylece ülke yönetiminde işçi sınıfının ve Komünist Partisi'nin etkinliğinin arttığını belirtiyor ve Bolivya halkının kazanımlarını tehdit eden sağ ve bazı "sol" tehlikelere dikkat çekiyor.

Uzun arayışlardan ve yoğun çabalardan sonra Bolivya İşçi Merkezi (BİM) İcra Komitesi ile Hükümet Cephesinin Ulusal İcra Komitesi arasındaki diyalog, nihayet belirli bir biçim kazanmıştır. İyi niyet ve uzlaşmaya hazır bulunma tavrının yerini zaman zaman sekterlik gösterileri, kuşku ve şüphecilik almışsa da diyalog örgütlü sendikal hareket ile hükümet arasında ilişkiler kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Bu durum, içerik ve yönelim açısından daha önce hiç görülmemiş bir süreçtir.

Halk tarafından başlatılan ve işçi sınıfının önemli bir rol oynadığı bu süreç boyunca, birbirine muhalif sınıf güçleri, talepleriyle ve çıkarlarıyla karşı karşıya geldiler. Bu karşı karşıya geliş son olaylarla daha da yoğunlaştı ve yaşanılan süreç yoğun bir istikrarsızlığın sınırına kadar geldi.

Böyle bir durum, BİM ile hükümet arasındaki ilişkilerin bozularak çatışma noktasına gelmesi ve siyasi sahneye ülkenin kurtarıcıları rolüyle çıkmayı uman gericilerin beklentilerine uygundu. Böyle bir çatışma Demokratik Halk Birliği Cephesi'nin (DHBC) ve hükümetin çöküşüne yolaçabilecek ve emperyalizmin çıkarlarına uygun düşen gerici güçlerin sınıf egemenliğinin tekrar oluşturulmasına neden olacaktı. Ülkede devrimci durumun varolduğunu ileri süren ve bu çelişkilerin oluşturacağı "fırtına bulutlarından" istifade edilerek "yeni bir toplum kurulabileceğini" ileri süren gürültücü bazı çevrelere göre "hem hükümetin hem faşizmin cesetlerine basarak yapılacak bir yürüyüş" gerekliydi. Farklı bir elbiyse giyseler de bu çevreler gericilerle aynı kampa mensupturlar.

Diğer kampın güçleri ise iyi bilinmektedir. Bunlar çalışan yığınlardan ve onların liderlerinden oluşmaktadır. Açlık grevleri gibi radikal yöntemler kullanmalarına ve mevcut koşullarda, daha fazla ücret gibi realist olmayan talepler ileri sürmelerine rağmen bu güçler belli bir çerçeveyi aşan amaçlar gütmemişler ve kurulmuş yapıyı tahribe yönelmemişler ve hükümetle karşı karşıya gelmemişlerdir. Bunun, yürürlükte olan süreci ortadan kaldıracağını ve sonuç olarak çalışan yığınların umutlarını yokedeceğini görmüşlerdir. Demokratik hükümet, siyasi aracı DHBC ile bu kampta da aktif olmuş, diyalog kurma ihtiyacını hiçbir zaman inkar etmemiş ve bunun için çaba sarfetmiştir: Hükümet, BİM ile karşılıklı bir anlayış birliğine varmanın sadece mümkün olduğunu tesbitle kalmamış ama bunun şart olduğunu da görmüştür.

İşte, tam da bu yüzden, sosyal mücadelenin zirvesine ulaştığı bir sırada BİM ile hükümet ararasında diyalog sürdürülebilmiştir. Dahası bu diyalogun sonunda bir anlaşmaya da varılmıştır. Bu başarı BİM ile Hükümet arısındaki olumlu ilişkilerin, ilerici gelişmelerin ve 10 Ekim 1982'de başlayan sürecin derinleştirilmesinin garantisi olduğunu ilgili taraflara bir kere daha göstermiştir. Bu anlaşma her iki tarafa da, şayet ülkenin demokratik ve anti-emperyalist bir yolda ilerlemesi ve tarih-

(Devamı 15. sayfada)

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F. Almanya, Fiyatı: 50 T.L